

UCHWAŁA
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 30 lipca 1992 r.

Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Dział I
Przepisy ogólne

Rozdział 1
Pierwsze posiedzenie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Opracowano na podstawie: M.P. tj. z 2002 r. Nr 23, poz. 398, z 2003 r. Nr 23, poz. 337, z 2004 r. Nr 12, poz. 182, z 2005 r. Nr 16, poz. 263, Nr 42, poz. 556, Nr 66, poz. 912, Nr 76, poz. 1062, z 2006 r. Nr 15, poz. 194, z 2007 r. Nr 23, poz. 253, Nr 87, poz. 943, z 2008 r. Nr 53, poz. 469, z 2009 r. Nr 2 poz. 9, Nr 3 poz. 14.

Art. 1.

1. Pierwsze posiedzenie nowo wybranego Sejmu otwiera Marszałek - Senior powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród najstarszych wiekiem posłów.
2. Marszałek - Senior pełni funkcję do wyboru Marszałka Sejmu.
3. Podczas pierwszego posiedzenia Sejmu poseł zajmuje miejsce na sali obrad Sejmu według rozdziału miejsc ustalonego przez Marszałka - Seniora.
4. Przed wyborem Marszałka Sejmu mogą być rozpatrywane tylko wnioski formalne.

Art. 2.

1. Posłowie na pierwszym posiedzeniu Sejmu składają ślubowanie według roty ustalonej w Konstytucji.
2. Marszałek - Senior przeprowadza złożenie ślubowania poselskiego oraz wybór Marszałka Sejmu przy pomocy powołanych przez siebie w tym celu, spośród najmłodszych wiekiem posłów, sekretarzy tymczasowych w liczbie niezbędnej do dokonania tych czynności.
3. Ślubowanie poselskie odbywa się w ten sposób, że po odczytaniu roty każdy z kolejno wywołanych posłów, powstawszy, wypowiada słowo "ślubuję". Poseł może dodać zdanie "Tak mi dopomóż Bóg".

4. Posłowie nieobecni na posiedzeniu Sejmu oraz posłowie, którzy uzyskali mandat w czasie trwania kadencji, składają ślubowanie poselskie na pierwszym posiedzeniu, na którym są obecni.

Art. 3. (uchylony)

Art. 4.

1. Po złożeniu przez posłów ślubowania Marszałek - Senior przeprowadza wybór Marszałka Sejmu.
2. Kandydata na Marszałka Sejmu może zgłosić co najmniej 15 posłów. Poseł może poprzeć tylko jedną kandydaturę.
3. Sejm wybiera Marszałka Sejmu bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
4. Jeżeli zgłoszono więcej niż jednego kandydata, a w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyskał bezwzględnej większości głosów, przed kolejnymi turami głosowania usuwa się z listy kandydatów nazwisko tego kandydata, który w poprzedniej turze uzyskał najmniejszą liczbę głosów. Jeżeli tę samą najmniejszą liczbę głosów uzyskało dwóch lub więcej kandydatów, przed kolejną turą głosowania usuwa się nazwiska tych kandydatów.
5. Jeżeli w wyniku zastosowania procedury określonej w ust. 3 i 4 nie dojdzie do dokonania wyboru, wybór Marszałka Sejmu przeprowadza się ponownie.

Art. 5.

1. Marszałek Sejmu obejmuje przewodnictwo obrad.
2. Sejm, w drodze uchwały, ustala liczbę wicemarszałków.
3. Projekt uchwały może wnieść co najmniej 15 posłów.
4. Do projektu nie stosuje się przepisów o terminie wniesienia i doręczenia projektów. Projekt uchwały rozpatruje się w jednym czytaniu.
5. Marszałek Sejmu zarządza wybory wicemarszałków Sejmu.
6. Do wyboru wicemarszałków Sejmu stosuje się odpowiednio przepisy art. 4 ust. 2-5.

Art. 6.

1. Sejm wybiera 20 sekretarzy Sejmu.

2. Kandydatów na sekretarzy Sejmu zgłasza Prezydium Sejmu.
3. Wybór sekretarzy Sejmu odbywa się łącznie, chyba że Sejm postanowi inaczej.
4. Do odwołania sekretarza Sejmu stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2 i 3.

Art. 6a.

W czasie pierwszego posiedzenia Sejmu ponadto Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów.

Rozdział 2 Posłowie

Art. 6b.

Wygaśnięcie mandatu posła z powodu odmowy złożenia ślubowania albo uchylania się od złożenia ślubowania stwierdza Marszałek Sejmu po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich.

Art. 7.

1. Posła obowiązuje obecność i czynny udział w posiedzeniach Sejmu oraz organów Sejmu, do których został wybrany. Na posiedzeniach Sejmu posłowie zajmują stałe, wyznaczone miejsca na sali posiedzeń.
2. Poseł może być członkiem nie więcej niż dwóch komisji stałych.
3. Poseł pełniący funkcję ministra lub sekretarza stanu nie może być członkiem komisji. Jego członkostwo w komisji wygasa z dniem powołania w skład Rady Ministrów lub powierzenia funkcji sekretarza stanu.
4. Do podstawowych obowiązków posła należy w szczególności:
 - 1) udział w głosowaniach podczas posiedzeń Sejmu i w komisjach sejmowych,
 - 2) stosowanie się do wynikających z Regulaminu Sejmu poleceń Marszałka Sejmu.
5. Obecność posła na posiedzeniu Sejmu potwierdzana jest na liście obecności wykładanej każdego dnia posiedzenia przez dwie godziny od rozpoczęcia obrad oraz poprzez potwierdzony wydrukami udział w głosowaniach. Lista obecności, po upływie czasu, na jaki została wyłożona, deponowana jest każdorazowo u Marszałka Sejmu.

6. Poseł potwierdza swoją obecność na posiedzeniu komisji lub podkomisji podpisem na liście obecności.
7. W razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu Sejmu lub komisji, poseł w miarę możliwości zawiadamia przed terminem posiedzenia odpowiednio Marszałka Sejmu lub przewodniczącego komisji, a następnie jest obowiązany w ciągu 7 dni usprawiedliwić w formie pisemnej swoją nieobecność odpowiednio przed Marszałkiem Sejmu lub przewodniczącym komisji. Tryb składania usprawiedliwień określi Prezydium Sejmu.
8. Za przyczyny usprawiedliwiające niemożność wzięcia przez posła udziału w posiedzeniu Sejmu lub komisji bądź w głosowaniu uważa się:
 - 1) chorobę albo konieczność opieki nad chorym,
 - 2) wyjazdy zagraniczne lub krajowe z polecenia Sejmu, Marszałka Sejmu lub komisji, akceptowane przez Prezydium Sejmu,
 - 3) zbieg posiedzeń komisji lub podkomisji, do których poseł należy, jeżeli brał udział w jednym z tych posiedzeń, a w razie zbiegu posiedzenia Sejmu oraz komisji lub podkomisji, z zastrzeżeniem art. 152 ust. 4 - wykonywanie funkcji posła sprawozdawcy lub zabieranie głosu na posiedzeniu Sejmu,
 - 4) urlop udzielony posłowi przez Marszałka Sejmu, z zastrzeżeniem ust. 10,
 - 5) inne ważne, niemożliwe do przewidzenia lub nieuchronne przeszkody.
9. Informacje o nieusprawiedliwionych nieobecnościach posłów na posiedzeniu Sejmu lub komisji sejmowej są jawne.
10. Poseł może z ważnych przyczyn zwrócić się do Marszałka Sejmu o udzielenie urlopu od wykonywania obowiązków poselskich; Marszałek Sejmu udziela urlopu w porozumieniu z prezydium klubu lub koła, którego poseł jest członkiem. Za czas trwania urlopu dłuższego niż 14 dni nie wypłaca się diety poselskiej.
11. Dostęp posła do wiadomości stanowiących tajemnicę państwową i służbową określają przepisy o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej. Poseł jest obowiązany do złożenia pisemnego zobowiązania zachowania tajemnicy w zakresie wiadomości stanowiących tajemnicę państwową i służbową, z którymi zapozna się w trakcie wykonywania mandatu. Zachowanie tajemnicy obowiązuje posła zarówno w czasie trwania mandatu, jak i po jego wygaśnięciu.

Art. 8.

1. Posłowie mogą tworzyć w Sejmie kluby poselskie lub koła poselskie oparte na zasadzie politycznej.

2. Klub tworzy co najmniej 15 posłów.
3. Koło tworzy co najmniej 3 posłów.
4. Poseł może należeć tylko do jednego klubu poselskiego lub koła poselskiego.
5. Kluby poselskie lub koła poselskie mogą na zasadzie wzajemnych porozumień ustanawiać wspólną reprezentację w Konwencie Seniorów.
6. Posłowie mogą tworzyć w Sejmie zespoły zorganizowane na innych zasadach niż określone w ust. 1.
7. Władze klubów poselskich, kół poselskich, zespołów oraz porozumień podają do wiadomości Marszałka Sejmu ich składy osobowe oraz regulaminy (statuty) wewnętrzne.

Rozdział 3 Organy Sejmu

Art. 9.

Organami Sejmu są:

- 1) Marszałek Sejmu,
- 2) Prezydium Sejmu,
- 3) Konwent Seniorów,
- 4) komisje sejmowe.

Art. 10.

1. Marszałek Sejmu:

- 1) stoi na straży praw i godności Sejmu,
- 2) reprezentuje Sejm,
- 3) zwołuje posiedzenia Sejmu,
- 4) przewodniczy obradom Sejmu,
- 5) czuwa nad tokiem i terminowością prac Sejmu i jego organów,
- 6) kieruje pracami Prezydium Sejmu i przewodniczy jego obradom,

- 7) zwołuje Konwent Seniorów i przewodniczy jego obradom,
 - 8) nadaje bieg inicjatywom ustawodawczym i uchwałodawczym oraz wnioskom organów państwa skierowanym do Sejmu, po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu,
 - 8a) nadaje bieg dokumentom przedkładanym w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej,
 - 9) prowadzi sprawy z zakresu stosunków z Senatem,
 - 10) prowadzi sprawy z zakresu stosunków Sejmu z parlamentami innych krajów,
 - 10a) prowadzi sprawy z zakresu stosunków Sejmu z instytucjami oraz innymi organami Unii Europejskiej,
 - 11) przedstawia okresowe oceny wykonania przez organy administracji państwowej obowiązków wobec Sejmu i jego organów oraz posłów; wnioski w tym zakresie przekazuje Prezesowi Rady Ministrów, prezydiom komisji sejmowych oraz posłom,
 - 12) udziela posłom niezbędnej pomocy w ich pracy, w tym czuwa nad wykonaniem wobec posłów przez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz inne jednostki organizacyjne obowiązków określonych w ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora,
 - 13) sprawuje pieczę nad spokojem i porządkiem na całym obszarze należącym do Sejmu oraz wydaje stosowne zarządzenia porządkowe, w tym o użyciu w razie konieczności Straży Marszałkowskiej,
 - 14) nadaje, w drodze zarządzenia, statut Kancelarii Sejmu,
 - 15) ustala projekt budżetu Kancelarii Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich i Prezydium Sejmu, oraz nadzoruje jego wykonanie,
 - 16) powołuje i odwołuje Szefa Kancelarii Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich,
 - 17) powołuje i odwołuje zastępców Szefa Kancelarii Sejmu, po zasięgnięciu opinii Szefa Kancelarii Sejmu,
 - 18) podejmuje inne czynności wynikające z Regulaminu Sejmu.
2. Marszałek Sejmu wykonuje także inne zadania przewidziane w Konstytucji i w ustawach.
 3. Marszałka Sejmu w zakresie przez niego określonym zastępują wicemarszałkowie Sejmu.

Art. 10a.

1. Sejm odwołuje Marszałka Sejmu na wniosek złożony przez co najmniej 46 posłów i imiennie wskazujący kandydata na Marszałka Sejmu.
2. Sejm odwołuje i wybiera Marszałka Sejmu bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, w jednym głosowaniu.
3. Jeżeli złożono więcej niż jeden wniosek, o którym mowa w ust. 1, są one rozpatrywane łącznie, jednak poddanie ich pod głosowanie następuje oddzielnie według kolejności złożenia. W przypadku przyjęcia jednego z wniosków pozostałe wnioski nie podlegają głosowaniu.
4. Rozpatrzenie wniosku, o którym mowa w ust. 1, i poddanie go pod głosowanie następuje na najbliższym posiedzeniu Sejmu przypadającym po upływie 7 dni od dnia jego złożenia, nie później jednak niż w terminie 45 dni od dnia złożenia wniosku.
5. Sejm odwołuje wicemarszałka Sejmu, na wniosek złożony przez co najmniej 15 posłów, bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 10b.

W przypadku:

- 1) śmierci Marszałka Sejmu,
 - 2) rezygnacji z funkcji Marszałka Sejmu
- obowiązki Marszałka Sejmu wynikające z regulaminu Sejmu sprawuje najstarszy wiekiem wicemarszałek Sejmu do wyboru nowego Marszałka Sejmu.

Art. 11.

Prezydium Sejmu tworzą Marszałek i wicemarszałkowie.

Art. 12.

Prezydium Sejmu:

- 1) ustala plan prac Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów,
- 2) ustala tak zwane tygodnie posiedzeń z wyprzedzeniem co najmniej 3-miesięcznym,

- 3) dokonuje wykładni Regulaminu Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich,
- 4) opiniuje sprawy wniesione przez Marszałka Sejmu,
- 5) organizuje współpracę między komisjami sejmowymi i koordynuje ich działania,
- 6) ustala zasady organizowania doradztwa naukowego na rzecz Sejmu i jego organów, powoływania doradców sejmowych oraz korzystania z opinii i ekspertyz,
- 7) podejmuje inne czynności wynikające z Regulaminu Sejmu.

Art. 13.

1. Porządek dzienny i termin posiedzenia Prezydium Sejmu ustala Marszałek Sejmu.
2. W posiedzeniach Prezydium Sejmu bierze udział z głosem doradczym Szef Kancelarii Sejmu. Marszałek Sejmu może zaprosić na posiedzenie Prezydium Sejmu również inne osoby.
3. Z posiedzeń Prezydium Sejmu sporządza się protokół, który podpisuje Marszałek Sejmu. Protokół stanowi jedyne urzędowe stwierdzenie przebiegu posiedzenia Prezydium.
4. Prezydium Sejmu podejmuje uchwały większością głosów. W wypadku równej liczby głosów decyduje głos Marszałka Sejmu.

Art. 14.

Konwent Seniorów jest organem zapewniającym współdziałanie klubów w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Sejmu.

Art. 15.

1. W skład Konwentu Seniorów wchodzi: Marszałek, wicemarszałkowie, przewodniczący lub wiceprzewodniczący klubów oraz przedstawiciele porozumień, o których mowa w art. 8 ust. 5, a także klubów parlamentarnych, jeśli reprezentują co najmniej 15 posłów oraz kół parlamentarnych reprezentujących w dniu rozpoczęcia kadencji Sejmu osobną listę wyborczą.
2. W posiedzeniach Konwentu Seniorów bierze udział z głosem doradczym Szef Kancelarii Sejmu.
3. Marszałek Sejmu z własnej inicjatywy bądź na wniosek członków Konwentu Seniorów może zaprosić na posiedzenie Konwentu inne osoby.

Art. 16.

1. Konwent Seniorów opiniuje w szczególności:
 - 1) projekty planów prac Sejmu,
 - 2) projekty porządku dziennego poszczególnych posiedzeń Sejmu i ich terminy,
 - 3) wnioski co do trybu dyskusji nad poszczególnymi punktami porządku dziennego posiedzenia Sejmu,
 - 4) wnioski co do wyboru przez Sejm jego organów,
 - 5) zadania i przebieg pracy Kancelarii Sejmu,
 - 6) inne sprawy przekazane przez Marszałka lub Prezydium Sejmu.
2. Konwent Seniorów zwołuje Marszałek Sejmu z własnej inicjatywy, z inicjatywy Prezydium Sejmu, na wniosek klubu reprezentowanego w Konwencie Seniorów lub grupy co najmniej 15 posłów.
3. Z posiedzeń Konwentu Seniorów sporządza się zapis ustaleń.

Art. 17.

1. Komisje sejmowe są organami powołanymi do:
 - 1) rozpatrywania i przygotowywania spraw stanowiących przedmiot prac Sejmu,
 - 2) wyrażania opinii w sprawach przekazanych pod ich obrady przez Sejm, Marszałka Sejmu lub Prezydium Sejmu.
2. Komisje sejmowe są organami kontroli sejmowej w zakresie określonym Konstytucją i ustawami.

Art. 18.

1. Ustanawia się następujące komisje stałe:
 - 1) Administracji i Spraw Wewnętrznych,
 - 2) do Spraw Służb Specjalnych,
 - 3) do Spraw Kontroli Państwowej,

- 3a) do Spraw Unii Europejskiej,
- 4) Edukacji, Nauki i Młodzieży,
- 5) Etyki Poselskiej,
- 6) (*uchylony*),
- 7) Finansów Publicznych,
- 8) Gospodarki,
- 9) Infrastruktury,
- 10) Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki,
- 11) Kultury i Środków Przekazu,
- 12) Łączności z Polakami za Granicą,
- 13) Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- 14) Obrony Narodowej,
- 15) Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa,
- 16) Odpowiedzialności Konstytucyjnej,
- 17) Polityki Społecznej i Rodziny,
- 17a) (*uchylony*),
- 18) Regulaminową i Spraw Poselskich,
- 18a) (*uchylony*),
- 19) Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- 19a) (*uchylony*),
- 20) Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej,
- 21) Skarbu Państwa,
- 22) Spraw Zagranicznych,
- 23) Sprawiedliwości i Praw Człowieka,
- 24) Ustawodawczą,
- 25) Zdrowia.

2. Przedmiotowy zakres działania komisji, o których mowa w ust. 1, określa załącznik do Regulaminu Sejmu.
3. Podziału części budżetowych pomiędzy komisje sejmowe dokonuje Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu, kierując się przedmiotowym zakresem działania komisji określonym w załączniku, o którym mowa w ust. 2.

Art. 19.

1. Sejm może powoływać i odwoływać komisje nadzwyczajne; powołując takie komisje, Sejm określa cel, zasady i tryb ich działania.
2. *(uchylony)*.

Art. 19a.

Sejm może powołać komisję śledczą, o której mowa w art. 111 Konstytucji.

Art. 20.

1. Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, w drodze uchwały, wybiera skład osobowy poszczególnych komisji.
2. Pierwsze posiedzenie komisji zwołuje i prowadzi Marszałek Sejmu; na posiedzeniu tym komisja wybiera ze swego grona prezydium komisji w składzie: przewodniczący oraz zastępcy przewodniczącego.
3. Komisja powołuje i odwołuje członków prezydium w głosowaniu jawnym większością głosów.
4. Wniosek o odwołanie członka prezydium komisji może być rozpatrzony nie wcześniej niż 3 dnia i nie później niż 30 dnia od dnia jego złożenia.
5. Rezygnacja członka prezydium z funkcji następuje z dniem złożenia przez niego Marszałkowi Sejmu pisemnego oświadczenia w tej kwestii.

Rozdział 4

Zasady odpowiedzialności regulaminowej posłów

Art. 21.

1. Za naruszenie lub niedopełnienie obowiązków określonych w art. 33-35 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora Prezydium Sejmu, w drodze uchwały podjętej po rozpatrzeniu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich, może:
 - 1) zwrócić posłowi uwagę,
 - 2) udzielić posłowi upomnienia,
 - 3) udzielić posłowi nagany.
2. Od uchwały Prezydium Sejmu przysługuje posłowi, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, odwołanie do Sejmu. Prezydium Sejmu wprowadza odwołanie do porządku dziennego najbliższego posiedzenia Sejmu, który je rozpatruje wysłuchując przedstawiciela Prezydium Sejmu; prawo do zabrania głosu przysługuje również posłowi, który wniósł odwołanie. Nad odwołaniem nie przeprowadza się dyskusji.
3. Sejm po rozpatrzeniu odwołania może, w drodze uchwały, uchylić uchwałę Prezydium Sejmu lub utrzymać ją w mocy.
4. W przypadku niewniesienia odwołania w terminie określonym w ust. 2, uchwałę, o której mowa w ust. 1, Prezydium Sejmu podaje do wiadomości Sejmu.

Art. 22.

1. Za niewykonywanie obowiązków poselskich Komisja Regulaminowa i Spraw Poselskich może, w drodze uchwały:
 - 1) zwrócić posłowi uwagę,
 - 2) udzielić posłowi upomnienia,
 - 3) udzielić posłowi nagany.
2. Od uchwały Komisji przysługuje posłowi, w terminie 14 dni od dnia doręczenia, odwołanie do Prezydium Sejmu.
3. Prezydium Sejmu może, w drodze uchwały:
 - 1) uchylić uchwałę Komisji,
 - 2) utrzymać uchwałę Komisji w mocy.

Art. 23.

1. W przypadku uniemożliwienia przez posła pracy Sejmu lub jego organów, a w szczególności zaistnienia sytuacji, o której mowa w art. 175 ust. 4, Prezydium Sejmu może podjąć uchwałę o obniżeniu uposażenia lub diety parlamentarnej posła, w wysokości nieprzekraczającej 1/2 uposażenia poselskiego lub pełnej diety parlamentarnej miesięcznie na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.
2. Od uchwały o obniżeniu uposażenia lub diety parlamentarnej, o której mowa w ust. 1, posłowi przysługuje, w terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Prezydium Sejmu. Prezydium Sejmu ponownie rozpatruje sprawę po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów.
3. Potrącenia dokonuje się nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia podjęcia uchwały o obniżeniu uposażenia lub diety parlamentarnej, o której mowa w ust. 1, albo po ponownym rozpatrzeniu sprawy, o którym mowa w ust. 2. Informacje dotyczące potrąceń są jawne.

Art. 24.

1. Marszałek Sejmu zarządza obniżenie uposażenia i diety parlamentarnej albo jednego z tych świadczeń, jeżeli tylko ono przysługuje posłowi:
 - 1) o 1/30 za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności na posiedzeniu Sejmu lub za niewzięcie w danym dniu udziału w więcej niż 1/5 głosowań,
 - 2) o 1/30 za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności na posiedzeniu komisji, jeżeli liczba tych nieobecności przekroczyła 1/5 liczby posiedzeń komisji w miesiącu kalendarzowym.
2. W razie zbiegu w danym dniu, z wyłączeniem przypadków określonych w art. 7 ust. 8 pkt 3, nieusprawiedliwionej nieobecności na:
 - 1) posiedzeniu Sejmu i posiedzeniu komisji, stosuje się obniżenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1,
 - 2) posiedzeniach komisji, stosuje się obniżenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.
3. W stosunku do posłów, którzy nie pobierają uposażenia i diety parlamentarnej, stosuje się odpowiednio przepisy art. 21.
4. O zarządzeniu potrącenia Marszałek Sejmu powiadamia posła, podając liczbę i wykaz dni nieusprawiedliwionej nieobecności.
5. Wykazy nieusprawiedliwionej nieobecności posłów na posiedzeniu Sejmu lub komisji sporządza się w terminie 14 dni od zakończenia każdego miesiąca kalendarzowego.
6. Od zarządzenia Marszałka Sejmu w zakresie ustalenia liczby dni nieusprawiedliwionej nieobecności posłowi przysługuje, w terminie 14 dni od doręczenia powiadomienia, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Marszałka Sejmu.

7. Potrącenia dokonuje się nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia, w którym Marszałek Sejmu zarządził potrącenie, lub po ponownym rozpatrzeniu sprawy, o którym mowa w ust. 6. Informacje dotyczące potrąceń są jawne.

Art. 25.

1. W przypadku wykluczenia posła z posiedzenia Sejmu, w trybie art. 175 ust. 5, Marszałek Sejmu zarządza obniżenie jego uposażenia poselskiego lub diety parlamentarnej na zasadach, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1 i ust. 3-7.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Prezydium Sejmu może podjąć uchwałę o obniżeniu posłowi uposażenia w wysokości nieprzekraczającej 1/2 uposażenia poselskiego lub o utracie prawa do pełnej diety parlamentarnej na okres do 6 miesięcy.
3. Od uchwały, o której mowa w ust. 2, posłowi przysługuje, w terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Prezydium Sejmu. Prezydium Sejmu ponownie rozpatruje sprawę po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów.
4. Potrącenia dokonuje się nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia podjęcia uchwały, o której mowa w ust. 2, albo po ponownym rozpatrzeniu sprawy, o którym mowa w ust. 3. Informacje dotyczące potrąceń są jawne.

Rozdział 5

Wybór oraz powoływanie i odwoływanie organów państwowych

Art. 26.

1. Sejm wybiera zastępców przewodniczącego i członków Trybunału Stanu, sędziów Trybunału Konstytucyjnego, członków Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, członków Rady Polityki Pieniężnej, członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, a także posłów - członków Krajowej Rady Sądownictwa.
2. Wybór członków Trybunału Stanu odbywa się łącznie, chyba że Sejm postanowi inaczej. W tym samym trybie odbywa się wybór członków Rady Polityki Pieniężnej oraz posłów - członków Krajowej Rady Sądownictwa.
3. W razie opróżnienia poszczególnych stanowisk w Trybunale Stanu Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego, stosując odpowiednio przepisy o Trybunale Stanu. Wybór uzupełniający na poszczególne stanowiska odbywa się oddzielnie, chyba że Sejm postanowi inaczej.
4. Do wyboru uzupełniającego posłów - członków Krajowej Rady Sądownictwa stosuje się odpowiednio ust. 3.

Art. 27.

1. Sejm, na wniosek Prezydenta, powołuje Prezesa Narodowego Banku Polskiego.
2. Sejm odwołuje Prezesa Narodowego Banku Polskiego w przypadkach określonych ustawą.

Art. 28.

1. Sejm, na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, powołuje Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.
2. Sejm, na wniosek Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, odwołuje Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz członka Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w przypadkach określonych w ustawie.
3. Uchwały Sejmu w sprawie powołania i odwołania Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie Marszałkowi Senatu w celu wyrażenia zgody przez Senat.

Art. 29.

1. Sejm powołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.
2. Sejm odwołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w wypadkach określonych ustawą.
3. Uchwały Sejmu, w sprawach wymienionych w ust. 1 i 2, Marszałek Sejmu, w wypadkach określonych ustawą, przesyła niezwłocznie Marszałkowi Senatu w celu wyrażenia zgody przez Senat.

Art. 30.

1. Wnioski w sprawie wyboru lub powołania przez Sejm poszczególnych osób na stanowiska państwowe określone w art. 26 i 29 mogą zgłaszać Marszałek Sejmu albo co najmniej 35 posłów, z tym że na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego - Prezydium Sejmu albo co najmniej 50 posłów, a na stanowisko Rzecznika Praw Dziecka - Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu, grupa co naj-

- mniej 35 posłów lub co najmniej 15 senatorów. Art. 4 ust. 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.
2. Do wniosku dołącza się uzasadnienie, dane o kandydacie i jego zgodę na kandydowanie.
 3. Wnioski składa się Marszałkowi Sejmu w terminie:
 - 1) 30 dni przed upływem kadencji,
 - 2) 21 dni od dnia odwołania lub stwierdzenia wygaśnięcia mandatu,
 - 3) ustalonym przez Marszałka Sejmu w pierwszym dniu pierwszego posiedzenia Sejmu - w stosunku do kandydatów na zastępców przewodniczącego i członków Trybunału Stanu,
 - 4) ustalonym przez Marszałka Sejmu w przypadku wyboru organu po raz pierwszy, jeżeli ustawa nie określiła terminów zgłaszania kandydatów, a także kolejnych wyborów, jeżeli upływ kadencji nie wynika z aktów ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".
 4. Poddanie pod głosowanie wniosków w sprawie wyboru lub powołania przez Sejm poszczególnych osób na stanowiska państwowe określone w art. 26-29 nie może odbyć się wcześniej niż siódmego dnia od dnia doręczenia posłom druku zawierającego kandydatury, chyba że Sejm postanowi inaczej.
 5. Wnioski w sprawie wyboru lub powołania przez Sejm poszczególnych osób na stanowiska państwowe określone w art. 26-29 albo odwołania z tych stanowisk Marszałek Sejmu kieruje do właściwej komisji sejmowej w celu zaopiniowania. Inna zainteresowana komisja może delegować swoich przedstawicieli na posiedzenie komisji właściwej.
 6. Opinię w sprawie wniosku, o którym mowa w ust. 1, komisja przedstawia na piśmie Marszałkowi Sejmu.
 7. Marszałek Sejmu zarządza doręczenie posłom druku zawierającego opinię komisji.
 8. Rozpatrzenie przez Sejm wniosku, o którym mowa w ust. 1, może się odbyć nie wcześniej niż następnego dnia po dniu doręczenia posłom druku zawierającego opinię komisji.
 9. Sejm w szczególnych wypadkach może skrócić postępowanie przez przystąpienie do rozpatrzenia wniosku:
 - 1) bez przesyłania go do właściwej komisji,
 - 2) w terminie krótszym niż określony w ust. 8.

Art. 31.

1. Wybór albo powołanie poszczególnych osób na stanowiska państwowe określone w art. 26-29 następuje bezwzględną większością głosów, z tym że powołanie i odwołanie Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu następuje większością 3/5 głosów.
2. W przypadku zgłoszenia więcej niż jednego kandydata na dane stanowisko, a w razie wyboru osób, o których mowa w art. 26 ust. 2 - większej liczby kandydatów niż wynosi liczba stanowisk, których wybór dotyczy, stosuje się odpowiednio przepisy art. 4 ust. 4 i 5.
3. Uchwałę o wyborze, powołaniu albo odwołaniu ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Dział II **Postępowanie w Sejmie**

Rozdział 1 **Postępowanie z projektami ustaw i uchwał**

Art. 32.

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi i Radzie Ministrów, a także grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.
2. Poselskie projekty ustaw mogą być wnoszone przez komisje sejmowe lub co najmniej 15 posłów podpisujących projekt.

Art. 33.

Projekt uchwały Sejmu może być, z zastrzeżeniem art. 203, wniesiony przez Prezydium Sejmu, komisję sejmową lub co najmniej 15 posłów podpisujących projekt.

Art. 33a.

1. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia danego roku rokiem osoby albo wydarzenia może być wniesiony do dnia 31 października poprzedniego roku.
2. Projekt, o którym mowa w ust. 1, Marszałek Sejmu kieruje do pierwszego czytania do Komisji Kultury i Środków Przekazu.
3. Komisja Kultury i Środków Przekazu do dnia 30 listopada przedstawia Sejmowi sprawozdania o projektach, o których mowa w ust. 1. Komisja może wnioskować o przyjęcie najwyżej trzech projektów, o których mowa w ust. 1.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu, może wydłużyć terminy, o których mowa w ust. 1 i 3.

Art. 34.

1. Projekty ustaw i uchwał składa się w formie pisemnej na ręce Marszałka Sejmu; wnosząc projekt wnioskodawca wskazuje swego przedstawiciela upoważnionego do reprezentowania go w pracach nad tym projektem.
2. Do projektu ustawy dołącza się uzasadnienie, które powinno:
 - 1) wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy,
 - 2) przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana,
 - 3) wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym,
 - 4) przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne,
 - 5) wskazywać źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
 - 6) przedstawiać założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych,
 - 7) zawierać oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.
3. Uzasadnienie powinno przedstawiać również wyniki przeprowadzanych konsultacji oraz informować o przedstawionych wariantach i opiniach, w szczególności jeżeli obowiązek zasięgania takich opinii wynika z przepisów ustawy. W wypadku komisyjnych i poselskich projektów ustaw, w stosunku do których nie przeprowadzono konsultacji, Marszałek Sejmu przed skierowaniem do pierwszego czytania kieruje projekt do konsultacji w trybie i na zasadach określonych w odrębnych ustawach.
4. Do uzasadnienia wniesionego przez Radę Ministrów projektu ustawy dołącza się projekty podstawowych aktów wykonawczych.
 - 4a. Do uzasadnienia projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej, o której mowa w art. 95a, wniesionego przez Radę Ministrów dołącza się projekty aktów wykonawczych, których obowiązek wydania przewiduje projekt ustawy.
 - 4b. Rada Ministrów przesyła wraz z wniesionym przez siebie projektem ustawy zgłoszenia podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem ustawy w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz.U. Nr 169, poz. 1414), dołączając jednocześnie informację o kolejności wniesienia tych zgłoszeń.

5. (uchylony).

6. Marszałek Sejmu może zażądać dołączenia uzasadnienia do projektu uchwały, jeżeli nakłada ona na określone podmioty obowiązki.
7. Marszałek Sejmu może zwrócić wnioskodawcy projekt ustawy lub uchwały, jeżeli uzasadnienie dołączone do projektu nie odpowiada wymogom określonym w ust. 2 i 3.
8. Projekty, co do których istnieje wątpliwość, czy nie są sprzeczne z prawem, w tym z prawem Unii Europejskiej lub podstawowymi zasadami techniki prawodawczej, Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu, może skierować celem wyrażenia opinii do Komisji Ustawodawczej. Komisja może większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy członków Komisji zaopiniować projekt jako niedopuszczalny. Projektowi zaopiniowanemu jako niedopuszczalny Marszałek Sejmu może nie nadać dalszego biegu.
9. Marszałek Sejmu po otrzymaniu projektu ustawy, z wyjątkiem projektów wnoszonych przez Prezydenta oraz Radę Ministrów, przed skierowaniem projektu do pierwszego czytania zarządza sporządzenie przez ekspertów Kancelarii Sejmu opinii w sprawie zgodności wniesionego projektu z prawem Unii Europejskiej.

*10. (uchylony).***Art. 35.**

1. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie projektów ustaw, uchwał, kalendarza prac w Sejmie, o którym mowa w art. 148b ust. 2, a także opinii Komisji do Spraw Unii Europejskiej, z zastrzeżeniem ust. 1a, oraz doręczenie ich posłom.
- 1a. Na wniosek Komisji do Spraw Unii Europejskiej Marszałek Sejmu zarządza drukowanie jej opinii uchwalonych na posiedzeniu zamkniętym.
2. Marszałek Sejmu przesyła wniesione projekty ustaw i uchwał Prezydentowi, Marszałkowi Senatu i Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 36.

1. Rozpatrywanie projektów ustaw odbywa się w trzech czytaniach, a uchwał - w dwóch czytaniach.
- 1a. Wnioskodawca, do czasu rozpoczęcia pierwszego czytania, może wnieść autopoprawkę do przedłożonego projektu. Tekst autopoprawki jest wprowadzany do przedłożonego projektu bez konieczności jej głosowania.
- 1b. Do autopoprawki stosuje się odpowiednio przepisy art. 34.
- 1c. Autopoprawki nie można wnieść do projektu ustawy wniesionego na podstawie art. 118 ust. 2 Konstytucji.

2. Wnioskodawca do czasu zakończenia drugiego czytania może wycofać wniesiony przez siebie projekt.
3. Projekt poselski uważa się również za wycofany, jeżeli do czasu zakończenia drugiego czytania, na skutek cofnięcia poparcia, projekt popiera mniej niż 15 posłów spośród tych, którzy podpisali projekt przed jego wniesieniem.
4. Do czasu zakończenia drugiego czytania wnioskodawca może wносить poprawki do zgłoszonego przez siebie projektu.
5. *(uchylony)*
6. Rozpatrywanie ustaw (uchwał), których przyjęcie może powodować zmiany w funkcjonowaniu samorządu terytorialnego, obejmuje zasięganie opinii organizacji samorządowych, tworzących stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.
7. Organizacje samorządowe, o których mowa w ust. 6, mają prawo, w ciągu 14 dni od otrzymania projektu ustawy (uchwały), do przedstawienia opinii.
8. Opinie przekazywane w terminie, o którym mowa w ust. 7, dostarcza się odpowiednio członkom komisji sejmowych bądź wszystkim posłom.
9. Przedstawiciele samorządów mają prawo do zaprezentowania opinii na posiedzeniu komisji sejmowych.

Art. 37.

1. Pierwsze czytanie przeprowadza się na posiedzeniu Sejmu lub komisji.
2. Pierwsze czytanie na posiedzeniu Sejmu przeprowadza się w odniesieniu do projektów ustaw: o zmianie Konstytucji, budżetowych, podatkowych, dotyczących wyboru Prezydenta, Sejmu i Senatu oraz organów samorządu terytorialnego, regulujących ustrój i właściwość władz publicznych, a także kodeksów.
3. Marszałek Sejmu może skierować do pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu również inne niż określone w ust. 2 projekty ustaw, a także projekty uchwał Sejmu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy.
4. ¹⁾ Pierwsze czytanie może się odbyć nie wcześniej niż siódmego dnia od doręczenia posłom druku projektu, chyba że Sejm lub komisja postanowią inaczej.

Art. 38.

¹⁾ Przepis ust. 4 w art. 37 nie dotyczy projektu ustawy o zmianie Konstytucji, którego pierwsze czytanie może odbyć się nie wcześniej niż 30 dnia od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy zgodnie z art. 235 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r.

O posiedzeniu komisji, na którym odbywać się ma pierwsze czytanie, zawiadamia się wszystkich posłów; każdy poseł może wziąć udział w tym posiedzeniu albo piśmiennie zgłosić uwagi lub propozycje poprawek.

Art. 39.

1. Pierwsze czytanie projektu ustawy (uchwały) obejmuje uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę, debatę w sprawie ogólnych zasad projektu oraz pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawcy.
2. Pierwsze czytanie na posiedzeniu Sejmu kończy się skierowaniem projektu do komisji, chyba że Sejm w związku ze zgłoszonym wnioskiem odrzuci projekt w całości.
3. Sejm, kierując projekt do komisji, może wyznaczyć im również termin przedstawienia sprawozdania.

Art. 40.

1. Projekty ustaw (uchwał) kieruje się do właściwych komisji.
2. Komisje, do których skierowany został do rozpatrzenia projekt, obradują nad nim wspólnie; komisje te mogą zwrócić się do innych komisji sejmowych o wyrażenie opinii o projekcie lub jego części.
3. Komisje, na wniosek prezydium, ustalają tok prac nad projektem.
4. W przypadku skierowanych do komisji projektów połączonych tematycznie i rozpatrywanych w tym samym postępowaniu komisja może podjąć uchwałę o ich wspólnym rozpatrzeniu; komisja sporządza wspólne sprawozdanie o tych projektach.

Art. 41.

1. Do szczegółowego rozpatrzenia projektu komisje mogą powołać podkomisję.
 - 1a. W skład podkomisji wchodzi co najmniej 5 posłów.
2. Podkomisja przedstawia komisjom sprawozdanie o rozpatrzonym projekcie.

Art. 42.

1. Przy rozpatrywaniu projektów ustaw (uchwał) komisje i podkomisja biorą pod uwagę opinie przedstawione przez inne komisje sejmowe i posłów; komisje i podkomisja mogą wysłuchiwać także opinii zaproszonych ekspertów.

2. W posiedzeniach komisji i podkomisji jest obowiązany uczestniczyć upoważniony przedstawiciel wnioskodawcy.
- 2a. Poprawki po ich ustnym zgłoszeniu na posiedzeniu komisji lub podkomisji przedstawia się na piśmie przewodniczącemu komisji lub podkomisji. Poprawki powinny zawierać wynikające z nich konsekwencje dla tekstu projektu.
3. Komisje mogą przekazać sprawę redakcyjnego opracowania przyjętych poprawek prezydiom lub powołanemu w tym celu zespołowi poselskiemu, które przedstawiają komisji do zatwierdzenia wyniki swych prac.
4. W sprawach dotyczących zgodności przepisów rozpatrywanych projektów ustaw z prawem Unii Europejskiej zasięganie opinii Komitetu Integracji Europejskiej jest obowiązkowe. Termin przedstawienia opinii przez Komitet określa komisja.
5. Marszałek Sejmu, na wniosek komisji, może zwrócić się do wnioskodawcy o przepracowanie projektu z rozważeniem zmian postulowanych przez komisje oraz przedstawienie skutków, zwłaszcza finansowych, tych zmian; wniesiony projekt Marszałek Sejmu kieruje wprost do komisji.

Art. 43.

1. Komisje, do których skierowany został projekt ustawy (uchwały), przedstawiają Sejmowi wspólne sprawozdanie o tym projekcie; sprawozdanie określa stanowisko komisji w odniesieniu do projektu. Do sprawozdania dołącza się opinię, o której mowa w art. 42 ust. 4.
2. W sprawozdaniu komisje przedstawiają wniosek o:
 - 1) przyjęcie projektu bez poprawek,
 - 2) przyjęcie projektu z określonymi poprawkami w formie tekstu jednolitego projektu,
 - 3) odrzucenie projektu.
3. Wnioski i propozycje poprawek odrzucone przez komisje, po ich zgłoszeniu w formie pisemnej, na żądanie wnioskodawcy, zamieszcza się w sprawozdaniu jako wnioski mniejszości; wniosek mniejszości dotyczący konkretnego przepisu lub jego części powinien zawierać wynikające z tego wniosku konsekwencje dla tekstu projektu; wnioski mniejszości są traktowane w głosowaniu jak inne poprawki. Do wniosków mniejszości stosuje się odpowiednio art. 42 ust. 4.
4. ²⁾ Jeżeli komisje przedstawiają w sprawozdaniu wniosek o odrzucenie projektu, w sprawozdaniu nie zamieszcza się wniosków mniejszości i wniosków Komisji Ustawodawczej, o których mowa w art. 83 ust. 2.

²⁾ Ma zastosowanie do projektów, co do których pierwsze czytanie odbyło się począwszy od dnia 13 marca 2002 r., stosownie do art. 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lutego 2002 r. w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski Nr 9, poz. 162), która weszła w życie z dniem 13 marca 2002 r.

5. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie sprawozdań komisji oraz doręczenie ich posłom.
6. Na posiedzeniu Sejmu sprawozdanie komisji przedstawia wybrany z ich składu poseł sprawozdawca, który w szczególności informuje o proponowanych przez komisję i przez poszczególnych posłów zmianach w przedłożonym projekcie oraz o nieprzyjętych przez komisję opiniach innych komisji i posłów oraz motywach ich odrzucenia; sprawozdawca informuje także o wnioskach mniejszości.
7. Poseł sprawozdawca nie może w swoim sprawozdaniu przedstawiać innych wniosków niż zamieszczone w sprawozdaniu komisji.

Art. 44.

1. ³⁾ Drugie czytanie obejmuje:

- 1) przedstawienie Sejmowi sprawozdania komisji o projekcie,
- 2) przeprowadzenie debaty oraz zgłaszanie poprawek i wniosków.

1. ⁴⁾ Drugie czytanie obejmuje:

- 1) przedstawienie Sejmowi sprawozdania komisji o projekcie ustawy oraz w przypadku, o którym mowa w art. 47 ust. 2 pkt 2, sprawozdania poprawionego,
- 2) przeprowadzenie debaty oraz zgłaszanie poprawek i wniosków, z zastrzeżeniem art. 46.

2. ³⁾ Poprawki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, po ustnym zgłoszeniu przedstawia się Marszałkowi Sejmu na piśmie w odpowiedniej formie.

2. ⁴⁾ Poprawki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, po ustnym zgłoszeniu przedstawia się na piśmie Marszałkowi Sejmu. Poprawki powinny zawierać wynikające z nich konsekwencje dla tekstu projektu ustawy.

3. Drugie czytanie może się odbyć nie wcześniej niż siódmego dnia od doręczenia posłom sprawozdania komisji, chyba że Sejm postanowi inaczej.

Art. 45.

1. Prawo wnoszenia poprawek do projektów ustaw w czasie drugiego czytania przysługuje wnioskodawcy, grupie co najmniej 15 posłów, przewodniczącemu

³⁾ W tym brzmieniu ma zastosowanie do projektów, co do których pierwsze czytanie odbyło się przed dniem 13 marca 2002 r., stosownie do art. 2 uchwały, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁾ W tym brzmieniu ma zastosowanie do projektów, co do których pierwsze czytanie odbyło się począwszy od dnia 13 marca 2002 r., stosownie do art. 2 uchwały, o której mowa w przypisie 1.

klubu lub koła lub upoważnionemu przez niego wiceprzewodniczącemu - w imieniu klubu lub koła oraz Radzie Ministrów.

2. Do zgłoszenia w czasie drugiego czytania wniosku o odrzucenie projektu ustawy stosuje się odpowiednio ust. 1.

Art. 46.

1. W przypadku, o którym mowa w art. 43 ust. 2 pkt 3, na posiedzeniu Sejmu przedstawiane jest sprawozdanie komisji o projekcie, a następnie przeprowadza się debatę bez prawa zgłaszania poprawek i wniosków.
2. Jeżeli Sejm odrzuci przedstawiony w sprawozdaniu komisji wniosek o odrzucenie projektu, projekt kieruje się do komisji, które rozpatrywały projekt, w celu ponownego rozpatrzenia. Przepisy art. 40-43 stosuje się odpowiednio.

Art. 47.

1. ³⁾ W razie zgłoszenia w drugim czytaniu nowych poprawek i wniosków projekt kieruje się ponownie do komisji, które go rozpatrywały, chyba że Sejm postanowi inaczej. Do poprawek i wniosków stosuje się odpowiednio art. 42 ust. 4.
1. ⁴⁾ Projekt kieruje się ponownie do komisji, które go rozpatrywały, w razie zgłoszenia w drugim czytaniu nowych poprawek i wniosków, o ile Sejm nie postanowi inaczej, lub w celu sporządzenia poprawionego sprawozdania, o którym mowa w ust. 2 pkt 2. Do poprawek i wniosków stosuje się odpowiednio art. 42 ust. 4.
2. ³⁾ Komisje, po rozpatrzeniu z udziałem wnioskodawców zgłoszonych poprawek i wniosków, przedkładają Sejmowi dodatkowe sprawozdanie, w którym przedstawiają wniosek o ich przyjęcie lub odrzucenie; przepis art. 43 ust. 6 stosuje się odpowiednio.
2. ⁴⁾ Komisje:
 - 1) po rozpatrzeniu z udziałem wnioskodawców zgłoszonych poprawek i wniosków, przedkładają Sejmowi dodatkowe sprawozdanie, w którym przedstawiają wniosek o ich przyjęcie lub odrzucenie; przepisy art. 43 ust. 6 stosuje się odpowiednio, albo
 - 2) kierując się przeprowadzoną dotychczas debatą, zgłoszonymi poprawkami i wnioskami, wnioskami Komisji Ustawodawczej, wnioskami mniejszości, przedkładają Sejmowi poprawione sprawozdanie w formie tekstu jednolitego projektu. Do poprawionego sprawozdania przepisy art. 43 ust. 1, 3 i 5-7 stosuje się odpowiednio.
3. ²⁾ Poprawione sprawozdanie sporządza się w wyniku ponownego skierowania sprawozdania, o którym mowa w art. 43 ust. 1, przez Prezydium Sejmu do komisji, które rozpatrywały projekt. Poprawione sprawozdanie może być również

sporządzone na zaakceptowany przez Prezydium Sejmu wniosek komisji, do których projekt został skierowany w trybie ust. 1.

4. ³⁾ W razie nieobecności wnioskodawcy komisja może nie rozpatrywać zgłoszonej przez niego poprawki.
4. ⁴⁾ W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, komisja może nie rozpatrywać poprawki zgłoszonej przez wnioskodawcę w razie nieobecności wnioskodawcy lub jeżeli poprawka nie spełnia wymagań, o których mowa w art. 44 ust. 2.
5. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie dodatkowego sprawozdania komisji.
6. Rozpatrzenie przez Sejm sprawozdania, o którym mowa w ust. 2, odbywa się po jego doręczeniu posłom.

Art. 48.

Trzecie czytanie może się odbyć niezwłocznie, jeżeli w drugim czytaniu projekt nie został skierowany ponownie do komisji.

Art. 49.

Trzecie czytanie projektu obejmuje:

- 1) przedstawienie dodatkowego sprawozdania komisji lub - jeżeli projekt nie został ponownie skierowany do komisji - przedstawienie przez posła sprawozdawcę poprawek i wniosków zgłoszonych podczas drugiego czytania,
- 2) głosowanie.

Art. 49a. (uchylony)

Art. 50.

1. Porządek głosowania jest następujący:

- 1) głosowanie wniosku o odrzucenie projektu w całości, jeżeli wniosek taki został postawiony,
- 2) głosowanie poprawek do poszczególnych artykułów, przy czym w pierwszej kolejności głosuje się poprawki, których przyjęcie lub odrzucenie rozstrzyga o innych poprawkach,
- 3) głosowanie projektu w całości w brzmieniu zaproponowanym przez komisję, ze zmianami wynikającymi z przegłosowanych poprawek.

2. Marszałek Sejmu ustala porządek głosowania projektów uchwał i poprawek do nich.
3. Marszałek Sejmu może z własnej inicjatywy odmówić poddania pod głosowanie poprawki, która uprzednio nie była przedłożona komisji w formie pisemnej.
4. Marszałek Sejmu może odroczyć głosowanie nad całością projektu ustawy na czas potrzebny do stwierdzenia, czy wskutek przyjętych poprawek nie zachodzą sprzeczności pomiędzy poszczególnymi przepisami.
5. Marszałek Sejmu kieruje projekt, o którym mowa w ust. 4, do komisji, które go rozpatrywały, lub do Komisji Ustawodawczej w celu przedstawienia opinii, czy wskutek przyjętych poprawek nie zachodzą sprzeczności pomiędzy poszczególnymi przepisami. Opinia zawiera również stanowisko komisji w sprawie przyjęcia albo odrzucenia projektu ustawy przez Sejm.
6. Sejm może postanowić poddanie projektu ustawy pod głosowanie w całości, łącznie z poprawkami, jeżeli nie zgłoszono w tym zakresie sprzeciwu.

Art. 51.

Sejm w szczególnie uzasadnionych wypadkach może skrócić postępowanie z projektami ustaw oraz uchwał przez:

- 1) przystąpienie do pierwszego czytania niezwłocznie po otrzymaniu przez posłów projektu,
- 2) przystąpienie do drugiego czytania niezwłocznie po zakończeniu pierwszego bez odsyłania projektu do komisji,
- 3) przystąpienie do drugiego czytania niezwłocznie po otrzymaniu przez posłów druku sprawozdania komisji.

Art. 52.

1. Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie Marszałkowi Senatu i Prezydentowi potwierdzony swoim podpisem tekst uchwalonej przez Sejm ustawy.
2. Tekst ustawy, o którym mowa w ust. 1, dostarcza się posłom.

Art. 53.

1. O powziętych przez Sejm uchwałach Marszałek Sejmu zawiadamia Prezydenta, Marszałka Senatu i Prezesa Rady Ministrów oraz przesyła im podpisane przez siebie teksty uchwał.

2. Prezes Rady Ministrów zarządza ogłoszenie uchwały Sejmu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", jeżeli Marszałek Sejmu tak postanowi.

Art. 54.

1. Uchwałę Senatu zawierającą poprawki do ustawy uchwalonej przez Sejm albo odrzucającą ustawę w całości Marszałek Sejmu kieruje do rozpatrzenia przez komisje, które projekt ustawy rozpatrywały. Do poprawek Senatu stosuje się odpowiednio art. 42 ust. 1 oraz 4.
2. Do udziału w posiedzeniu, na którym jest rozpatrywana uchwała Senatu, komisje zapraszają senatora sprawozdawcę reprezentującego komisje Senatu, które omawianą ustawę rozpatrywały. Przewodniczący posiedzenia udziela głosu senatorowi sprawozdawcy, na jego wniosek, poza kolejnością wystąpień. Nieobecność senatora sprawozdawcy nie wstrzymuje rozpatrzenia uchwały.
3. Komisje po rozpatrzeniu uchwały Senatu przedkładają Sejmowi sprawozdanie. W sprawozdaniu tym komisje przedstawiają wniosek o odrzucenie lub przyjęcie wszystkich albo niektórych poprawek zawartych w uchwale Senatu bądź o odrzucenie albo przyjęcie uchwały Senatu o odrzuceniu ustawy w całości.
4. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie uchwały Senatu i sprawozdania komisji oraz doręczenie ich posłom.
5. Rozpatrzenie sprawozdania komisji przez Sejm może odbyć się nie wcześniej niż trzeciego dnia od doręczenia posłom tego sprawozdania, chyba że Sejm postanowi inaczej.
6. Marszałek Sejmu poddaje pod głosowanie wnioski o odrzucenie poszczególnych poprawek, chyba że ze sprawozdania komisji wynika celowość głosowania łącznego nad częścią lub całością poprawek zawartych w uchwale Senatu.
7. Uchwałę Senatu o odrzuceniu ustawy lub poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
8. Sejm, na wniosek Marszałka Sejmu, może rozpatrzyć poprawki zawarte w uchwale Senatu bez uprzedniego skierowania jej do komisji.

Art. 55.

Marszałek Sejmu informuje Sejm o uchwałach Senatu przyjmujących bez zmian ustawę uchwaloną przez Sejm oraz o ustawach uchwalonych przez Sejm, co do których Senat nie podjął uchwały.

Art. 56.

Niezwłocznie po ustaleniu tekstu ustawy w wyniku rozpatrzenia uchwały Senatu albo po uzyskaniu informacji o przyjęciu ustawy przez Senat bądź po bezskutecznym upływie terminu do podjęcia uchwały Senatu Marszałek Sejmu przesyła Prezydentowi tekst ustawy, potwierdzony swoim podpisem.

Art. 57.

1. Wystąpienie Prezydenta o przedstawienie opinii w sprawie ustawy, której poszczególne przepisy Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją, Marszałek Sejmu kieruje do komisji, które rozpatrywały projekt ustawy przed uchwaleniem jej przez Sejm, przekazując im jednocześnie wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczący tej ustawy, wraz z uzasadnieniem.
2. Komisje, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia skierowania pisma Prezydenta do komisji, przedstawiają Marszałkowi Sejmu stanowisko co do celowości zwrócenia ustawy Sejmowi albo podpisania jej przez Prezydenta z pominięciem przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją.
3. Marszałek Sejmu może ustalić krótszy termin przedstawienia stanowiska komisji.

Art. 58.

1. Usunięciem niezgodności, w wypadku zwrócenia ustawy Sejmowi przez Prezydenta, jest uchwalenie tekstu odpowiednich zmian przepisów, które Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją, z zachowaniem ich dotychczasowego zakresu przedmiotowego.
2. Usunięcie niezgodności może dotyczyć również niezbędnych zmian redakcyjnych mających na celu dostosowanie innych przepisów ustawy do przepisów zmienionych z zachowaniem zakresu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 59.

1. Zwróconą ustawę Marszałek Sejmu kieruje do komisji, które rozpatrywały jej projekt przed uchwaleniem przez Sejm; Marszałek Sejmu może wyznaczyć komisjom termin przedstawienia sprawozdania.
2. Pierwsze posiedzenie komisji obejmuje przedstawienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz wystąpienia Prezydenta w sprawie zwrócenia ustawy Sejmowi, a także debatę w sprawie założeń koniecznych zmian w ustawie; do udziału w tym posiedzeniu komisje zapraszają również przedstawiciela Prezydenta.
3. Sprawozdanie komisji obejmuje propozycje tekstu zmian zwróconej ustawy oraz uzasadnienie konieczności ich wprowadzenia w rozumieniu art. 58.
4. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy art. 38, 40, 41, 42 ust. 1, 3 i 4 oraz art. 43.

Art. 60.

1. W debacie nad sprawozdaniem komisji niedopuszczalne jest zgłaszanie poprawek wykraczających poza zakres, o którym mowa w art. 58.
2. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy art. 44-49.

Art. 61.

1. Porządek głosowania jest następujący:
 - 1) głosowanie poszczególnych poprawek do zmian,
 - 2) głosowanie tekstu zmian w całości, z uwzględnieniem przyjętych poprawek.
2. Marszałek Sejmu odmawia poddania pod głosowanie poprawek wykraczających poza zakres określony w art. 58.
3. Przed podjęciem decyzji, o której mowa w ust. 2, Marszałek Sejmu może zasięgnąć opinii Komisji Ustawodawczej.
4. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy art. 50 ust. 3-6.

Art. 62.

1. Marszałek Sejmu przesyła Marszałkowi Senatu i Prezydentowi uchwałę Sejmu w sprawie usunięcia niezgodności w ustawie oraz uzasadnienie konieczności ich wprowadzenia w rozumieniu art. 58.
2. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy art. 52, 54 i 55.

Art. 63.

1. Marszałek Sejmu przesyła Prezydentowi tekst ustawy ze wskazaniem zmian wynikających z usunięcia niezgodności, ustalonych w wyniku rozpatrzenia jej przez Sejm i Senat, oraz uzasadnienie konieczności ich wprowadzenia w rozumieniu art. 58.
2. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepis art. 56.

Art. 64.

1. Ustawę, której podpisania Prezydent odmówił, przekazując ją wraz z umotywowanym wnioskiem Sejmowi do ponownego rozpatrzenia, Marszałek Sejmu kie-

- ruje do komisji, które rozpatrywały projekt ustawy przed uchwaleniem jej przez Sejm.
2. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie wniosku Prezydenta, o którym mowa w ust. 1, i doręczenie go posłom.
 3. Po rozpatrzeniu wniosku Prezydenta komisje, do których wniosek ten został skierowany, przedkładają Sejmowi sprawozdanie. W sprawozdaniu tym komisje przedstawiają wniosek o ponowne uchwalenie ustawy w brzmieniu dotychczasowym bądź wniosek przeciwny.
 4. Na posiedzeniu Sejmu przedstawiciel Prezydenta, w jego imieniu, przedstawia motywację wniosku o ponowne rozpatrzenie ustawy przez Sejm, a następnie poseł sprawozdawca przedstawia stanowisko komisji.
 5. O ponownym uchwaleniu przez Sejm ustawy w brzmieniu dotychczasowym, większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, Marszałek Sejmu powiadamia niezwłocznie Prezydenta.
 6. Jeżeli Sejm ponownie nie uchwali ustawy w brzmieniu dotychczasowym, postępowanie ustawodawcze ulega zamknięciu.

Art. 65.

1. Sejm rozpatruje wniosek o przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego przedstawiony przez podmioty wskazane w ustawie.
2. Wniosek o przeprowadzenie referendum przedstawiciel lub pełnomocnik wnioskodawcy składa na ręce Marszałka Sejmu.
3. Sejm może postanowić o poddaniu określonej sprawy pod referendum z własnej inicjatywy na wniosek złożony przez Prezydium Sejmu, komisję sejmową lub co najmniej 69 posłów; art. 34 ust. 1 stosuje się odpowiednio; do wniosku dołącza się uzasadnienie.
4. Marszałek Sejmu kieruje wniosek na posiedzenie Sejmu; art. 37 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
5. Przedstawiciel lub pełnomocnik wnioskodawcy na posiedzeniu Sejmu uzasadnia wniosek i odpowiada na pytania posłów, a także ma prawo uczestniczenia w posiedzeniach komisji, o której mowa w art. 66 ust. 3.

Art. 66.

1. Rozpatrzenie wniosku obejmuje jego uzasadnienie przez wnioskodawcę, pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawcy oraz debatę.
2. Po rozpatrzeniu wniosku Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów podejmuje uchwałę w sprawie jego

przyjęcia; niepodjęcie uchwały w sprawie przyjęcia wniosku oznacza jego nieuwzględnienie.

3. W razie przyjęcia wniosku Sejm kieruje go do Komisji Ustawodawczej w celu przygotowania i przedstawienia projektu uchwały o przeprowadzeniu referendum.

Art. 67.

1. Projekt uchwały opracowany przez komisję na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 65 ust. 1, w części dotyczącej treści karty do głosowania nie może zmieniać zakresu przedmiotowego wniosku rozpatrzonego przez Sejm ani merytorycznej treści pytań lub wariantów rozwiązań.
2. W przypadkach określonych w ust. 1 Marszałek Sejmu nie poddaje pod głosowanie poprawek, w tym również pochodzących od wnioskodawcy, albo wniosków mniejszości, zmieniających zakres przedmiotowy wniosku lub merytoryczną treść pytań lub wariantów rozwiązań.

Art. 68.

Sejm podejmuje uchwałę o przeprowadzeniu referendum bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 69.

1. W trybie przewidzianym dla uchwał Sejm może podejmować:
 - 1) rezolucje - zawierające wezwanie określonego organu państwowego do podjęcia wskazanego w rezolucji jednorazowego działania,
 - 2) deklaracje - zawierające zobowiązanie do określonego postępowania.
2. Ponadto Sejm może podejmować:
 - 1) apele - zawierające wezwanie do określonego zachowania się, podjęcia inicjatywy lub zadania,
 - 2) oświadczenia - zawierające stanowisko w określonej sprawie.

Art. 70.

1. W postępowaniu dotyczącym projektów ustaw i uchwał uczestniczy przedstawiciel służby prawnej Kancelarii Sejmu, przedstawiając wnioski lub uwagi w zakresie problematyki prawno-legislacyjnej, w tym w sprawie zgodności projektów ustaw z prawem Unii Europejskiej.

2. Marszałek Sejmu może zwrócić się do komisji o ustosunkowanie się do nieuwzględnionych wniosków lub uwag służby prawnej Kancelarii Sejmu dotyczących istotnych problemów legislacyjnych, a także zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Rozdział 1a **Wysłuchanie publiczne**

Art. 70a.

1. W odniesieniu do projektu ustawy może zostać przeprowadzone wysłuchanie publiczne.
2. Uchwała w sprawie przeprowadzenia wysłuchania publicznego podejmowana jest przez komisję, do której projekt został skierowany do rozpatrzenia.
3. Uchwała o przeprowadzeniu wysłuchania publicznego podejmowana jest na piśmie wniosek złożony komisji przez posła.
4. Uchwała o przeprowadzeniu wysłuchania publicznego może zostać podjęta po zakończeniu pierwszego czytania projektu, a przed rozpoczęciem jego szczegółowego rozpatrywania.
5. Uchwała o przeprowadzeniu wysłuchania publicznego zawiera w szczególności datę i godzinę przeprowadzenia wysłuchania publicznego. Uchwała oraz informacja dotycząca miejsca przeprowadzenia wysłuchania publicznego podlegają udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu, co najmniej na 14 dni przed dniem wysłuchania publicznego, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. W przypadku projektów, o których mowa w art. 71 ust. 1 i art. 105 pkt 1, uchwała oraz informacja dotycząca miejsca przeprowadzenia wysłuchania publicznego podlegają udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu co najmniej na 3 dni przed dniem wysłuchania publicznego. Przepisu art. 70b ust. 1 nie stosuje się.
7. W przypadku zgłoszenia wniosku o odrzucenie projektu ustawy wniosek ten zostaje rozstrzygnięty przed rozstrzygnięciem wniosku o przeprowadzenie wysłuchania publicznego. Wniosek o przeprowadzenie wysłuchania publicznego jest rozstrzygany jedynie w przypadku odrzucenia przez Sejm przedstawionego w sprawozdaniu komisji wniosku o odrzucenie projektu.

Art. 70b.

1. Prawo wzięcia udziału w wysłuchaniu publicznym dotyczącym projektu ustawy mają podmioty, które po ogłoszeniu projektu w formie druku w trybie określonym w art. 35 ust. 1 zgłosiły do Sejmu, co najmniej na 10 dni przed dniem wysłuchania publicznego, zainteresowanie pracami nad projektem ustawy, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Prawo wzięcia udziału w wysłuchaniu publicznym dotyczącym projektu ustawy mają również podmioty, które zgłosiły w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa zainteresowanie pracami nad projektem ustawy.

Art. 70c.

1. Zgłoszenie, o którym mowa w art. 70b ust. 1, wnosi się do Marszałka Sejmu na urzędowym formularzu.
2. Zgłoszenie, o którym mowa w art. 70b ust. 1, podlega udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu, z wyjątkiem adresu osoby fizycznej.
3. Podmiot dokonujący zgłoszenia, o którym mowa w art. 70b ust. 1, podaje w zgłoszeniu:
 - 1) imię (imiona) i nazwisko oraz adres osoby uprawnionej do reprezentowania tego podmiotu w pracach nad projektem ustawy,
 - 2) jeżeli występuje na rzecz osoby prawnej - nazwę i siedzibę tej osoby,
 - 3) jeżeli występuje na rzecz podmiotu innego niż osoba prawna - odpowiednio, jego imię i nazwisko oraz adres albo jego nazwę i siedzibę,
 - 4) interes, który w odniesieniu do danej regulacji zamierza chronić, oraz rozwiązanie prawne, o którego uwzględnienie będzie zabiegać.
4. Do zgłoszenia, o którym mowa w art. 70b ust. 1, załącza się:
 - 1) w przypadku gdy podmiot dokonujący zgłoszenia występuje w ramach zawodowej działalności lobbingowej - zaświadczenie o wpisie do rejestru, o którym mowa w art. 11 ust. 8 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa,
 - 2) w przypadku gdy podmiot dokonujący zgłoszenia występuje na rzecz osoby prawnej zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym - wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego dotyczący tej osoby prawnej.
5. Podmioty, o których mowa w art. 70b ust. 1, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem ustawy, mają obowiązek poinformować niezwłocznie Marszałka Sejmu o zmianie danych, o których mowa w ust. 3 i 4. Zgłoszenia zmiany dokonuje się poprzez wypełnienie i wniesienie nowego formularza. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.
6. Zgłoszenie, o którym mowa w art. 70b ust. 1, które nie odpowiada warunkom określonym w ust. 3 i 4, uznaje się za bezskuteczne i nie podlega ono udostępnieniu w trybie określonym w ust. 2.
7. Wzór urzędowego formularza, o którym mowa w ust. 1, określa Marszałek Sejmu w drodze zarządzenia. Wzór ten podlega udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu.

Art. 70d.

1. Z przyczyn lokalowych lub technicznych prezydium komisji może ograniczyć liczbę podmiotów biorących udział w wysłuchaniu publicznym. Ograniczenie to powinno zostać dokonane w oparciu o uzasadnione kryterium zastosowane jednolicie wobec wszystkich podmiotów. Kryterium może stanowić w szczególności kolejność zgłoszeń.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, informacja o podmiotach dopuszczonych do udziału w wysłuchaniu publicznym podlega udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu co najmniej na 2 dni przed dniem wysłuchania publicznego.

Art. 70e.

1. Jeżeli ze względów lokalowych lub technicznych, w szczególności ze względu na liczbę osób chętnych do wzięcia udziału w wysłuchaniu publicznym, nie jest możliwe zorganizowanie wysłuchania publicznego:
 - 1) prezydium komisji może zmienić termin lub miejsce wysłuchania publicznego, podając w Systemie Informacyjnym Sejmu przyczyny tej zmiany oraz nowy termin lub miejsce wysłuchania publicznego,
 - 2) komisja może odwołać wysłuchanie publiczne, podając w Systemie Informacyjnym Sejmu przyczyny odwołania.
2. Prawo wzięcia udziału w wysłuchaniu publicznym, którego termin został zmieniony, mają jedynie te podmioty, które uprzednio zgłosiły, na zasadach określonych w art. 70b, zainteresowanie pracami nad projektem ustawy.

Art. 70f.

1. Wysłuchanie publiczne odbywa się przed rozpoczęciem szczegółowego rozpatrywania projektu.
2. Wysłuchanie publiczne odbywa się tylko na jednym posiedzeniu komisji.
3. Porządek dzienny posiedzenia komisji, na którym przeprowadza się wysłuchanie publiczne, nie może obejmować innych punktów porządku dziennego.

Art. 70g.

1. Przewodniczący komisji ustala kolejność oraz czas wystąpień podmiotów, które biorą udział w wysłuchaniu publicznym.
2. Na posiedzeniu, na którym przeprowadza się wysłuchanie publiczne, podmiot, o którym mowa w ust. 1, może wystąpić tylko raz.

3. Przewodniczący komisji może przedłużyć czas wystąpienia podmiotu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 70h.

1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach przewodniczący komisji może przewodzić posiedzenie, na którym przeprowadza się wysłuchanie publiczne.
2. O dacie, godzinie i miejscu wznowienia posiedzenia postanawia przewodniczący komisji.
3. Informację o terminie wznowienia posiedzenia podaje przewodniczący komisji na posiedzeniu komisji, o którym mowa w ust. 1, lub umieszcza się ją w Systemie Informacyjnym Sejmu.

Art. 70i.

1. Podmiot, który zgłosił zainteresowanie pracami nad projektem ustawy i bierze udział w wysłuchaniu publicznym, może na posiedzeniu, na którym przeprowadza się wysłuchanie publiczne, złożyć do protokołu tekst niewygodzonym na posiedzeniu wystąpienia. Teksty niewygodzonym sę oznakowane w protokole w sposób umożliwiający ich odróżnienie od tekstów wygodzonym. *[Teksty niewygodzonym umieszczone sę w biuletynie z posiedzenia komisji, który podlega udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu.]*
2. Przepis ust. 1 stosuje się do podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem ustawy i nie wzięły udziału w wysłuchaniu publicznym, z tym że złożenie tekstu może nastąpić do dnia wysłuchania publicznego.

Zdanie 3-cie w ust. 1 w art. 70i traci moc z dniem rozpoczęcia VII kadencji Sejmu

Rozdział 2

Postępowanie z pilnymi projektami ustaw

Art. 71.

1. Marszałek Sejmu, nadając bieg projektowi ustawy wniesionemu do Sejmu przez Radę Ministrów w trybie art. 123 Konstytucji, zwanemu dalej "pilnym projektem ustawy", ustala jednocześnie orientacyjny kalendarz prac w Sejmie nad projektem.
2. Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu, może zwrócić Radzie Ministrów pilny projekt ustawy w celu uzupełnienia, jeżeli uzasadnienie dołączone do projektu jest niekompletne. Art. 34 stosuje się odpowiednio.

Art. 72.

1. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie pilnych projektów ustaw niezwłocznie po ich otrzymaniu.
2. Doręczenie projektu posłom może być - w uzasadnionych wypadkach - zastąpione podaniem do wiadomości, że druki projektu są wyłożone do odbioru w Kancelarii Sejmu. Art. 35 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 73.

1. Pierwsze czytanie pilnego projektu ustawy przeprowadza się na posiedzeniu Sejmu lub komisji. Marszałek Sejmu może zarządzić przeprowadzenie pierwszego czytania bez zachowania terminu określonego w art. 37 ust. 4.
2. Marszałek Sejmu, kierując pilny projekt ustawy do komisji, ustala im jednocześnie termin przedstawienia sprawozdania, nie dłuższy jednak niż 30 dni.
- 2a. W odniesieniu do pilnego projektu ustawy można przeprowadzić wysłuchanie publiczne, o którym mowa w rozdziale 1a.
3. Przepisy art. 38, art. 39 ust. 1 i 2 i art. 40-43 stosuje się odpowiednio.

Art. 74.

Pilny projekt ustawy Marszałek Sejmu wprowadza do porządku dziennego posiedzenia Sejmu, najbliższego po zakończeniu prac komisji.

Art. 75.

Przed rozpoczęciem drugiego czytania Rada Ministrów może wycofać klauzulę pilności.

Art. 76.

1. Drugie czytanie pilnego projektu ustawy obejmuje:
 - 1) przedstawienie Sejmowi sprawozdania komisji o projekcie ustawy,
 - 2) przeprowadzenie debaty i zgłaszanie poprawek.
2. Do trzeciego czytania pilnego projektu ustawy stosuje się odpowiednio przepisy art. 47-49.
3. Marszałek Sejmu odmawia poddania pod głosowanie poprawki dotyczącej pilnego projektu ustawy, która uprzednio nie była przedstawiona komisji w formie pisemnej.
4. Przepisy art. 44 ust. 2 i art. 50 stosuje się odpowiednio.

Art. 77.

Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od dnia uchwalenia przez Sejm ustawy pilnej, Marszałkowi Senatu i Prezydentowi, potwierdzony swoim podpisem, tekst uchwalonej ustawy. Art. 52 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 78.

1. Uchwałę Senatu zawierającą propozycję dokonania określonych zmian w uchwalonej przez Sejm ustawie pilnej lub jej odrzucenia Sejm rozpatruje na posiedzeniu najbliższym po jej doręczeniu.
2. Marszałek Sejmu - ze względu na złożoność propozycji Senatu - może uprzednio skierować uchwałę Senatu do rozpatrzenia przez komisje, które pilny projekt ustawy rozpatrywały. Art. 54 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.

Art. 79.

Tekst ustawy pilnej, ustalony w wyniku rozpatrzenia propozycji Senatu, Marszałek Sejmu przesyła Prezydentowi niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od dnia jej uchwalenia.

Art. 80.

W postępowaniu w sprawie ustawy pilnej, której podpisania Prezydent odmówił, Prezydium Sejmu tak określa tok prac nad wnioskiem Prezydenta o ponowne rozpatrzenie ustawy pilnej, aby od dnia wpłynięcia wniosku Prezydenta do dnia ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy przez Sejm nie upłynęło więcej niż 7 dni. Art. 64 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3**Przepisy dotyczące udziału Komisji Ustawodawczej w postępowaniu z projektami ustaw i uchwał²⁾****Art. 81.**

1. Jeżeli projekt ustawy nie zostanie skierowany do Komisji Ustawodawczej, Prezydium Komisji Ustawodawczej może wyznaczyć spośród członków Komisji Ustawodawczej przedstawicieli, którzy uczestniczą w posiedzeniach komisji, do których projekt został skierowany, zwanych dalej w niniejszym rozdziale "komisjami właściwymi".

2. Przepisy ust. 1 nie mają zastosowania do postępowania, o którym mowa w dziale II rozdział 4.
3. Przedstawiciele Komisji Ustawodawczej, uczestnicząc w posiedzeniach komisji właściwych, zgłaszają wnioski lub propozycje poprawek w imieniu Komisji Ustawodawczej, bez prawa udziału w głosowaniu.

Art. 82.

1. Po rozpatrzeniu projektu przez komisje właściwe wnioski lub propozycje poprawek, zgłoszone przez przedstawicieli Komisji Ustawodawczej, o których mowa w art. 81 ust. 1, i nieuwzględnione przez komisje właściwe, mogą zostać przedłożone Prezydium Komisji Ustawodawczej przez przedstawicieli Komisji Ustawodawczej.
2. Jeżeli Prezydium Komisji Ustawodawczej uzna wnioski lub propozycje poprawek, o których mowa w ust. 1, za zasadne w całości lub w części, kieruje je na posiedzenie Komisji Ustawodawczej, która sporządza stanowisko zawierające wnioski lub propozycje poprawek do projektu. Jeżeli Prezydium Komisji Ustawodawczej nie uzna wniosków lub propozycji poprawek za zasadne, informuje o tym Marszałka Sejmu.
3. Komisja Ustawodawcza powiadamia przewodniczących komisji właściwych o posiedzeniu, którego przedmiotem jest rozpatrzenie wniosków lub propozycji poprawek, o których mowa w ust. 1. W posiedzeniu uczestniczą przedstawiciele komisji właściwych. Nieobecność przedstawicieli komisji nie wstrzymuje rozpatrzenia przez Komisję Ustawodawczą wniosków lub propozycji poprawek, o których mowa w ust. 1.

Art. 83.

1. Stanowisko Komisji Ustawodawczej, o którym mowa w art. 82 ust. 2, Marszałek Sejmu kieruje do komisji właściwych w celu ponownego rozpatrzenia projektu zawartego w sprawozdaniu w zakresie wniosków lub propozycji poprawek zawartych w stanowisku Komisji Ustawodawczej.
2. Wnioski lub propozycje poprawek zawarte w stanowisku Komisji Ustawodawczej, odrzucone przez komisje właściwe, zamieszcza się w sprawozdaniu jako wnioski Komisji Ustawodawczej. Do wniosków Komisji Ustawodawczej przepisy art. 43 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 84.

1. Jeżeli przedstawiciele Komisji Ustawodawczej uczestniczyli w postępowaniu, o którym mowa w art. 81-83, mogą uczestniczyć również w posiedzeniu komisji, do której projekt został skierowany w trybie art. 47 ust. 1.

2. Przedstawiciele Komisji Ustawodawczej mogą przedstawiać odrębne wnioski o przyjęcie lub odrzucenie poprawek i wniosków zgłoszonych w drugim czytaniu, z zastrzeżeniem ust. 5.
3. Wnioski, o których mowa w ust. 2, zgłoszone przez przedstawicieli Komisji Ustawodawczej i nieuwzględnione przez komisje właściwe są przedkładane Prezydium Komisji Ustawodawczej przez przedstawicieli Komisji Ustawodawczej.
4. Jeżeli Prezydium Komisji Ustawodawczej uzna wnioski, o których mowa w ust. 2, za zasadne w całości lub w części, kieruje je na posiedzenie Komisji Ustawodawczej, która sporządza stanowisko zawierające odrębne wnioski o przyjęcie lub odrzucenie poprawek i wniosków zgłoszonych w drugim czytaniu. Jeżeli Prezydium Komisji Ustawodawczej nie uzna wniosków za zasadne, informuje o tym Marszałka Sejmu. Przepisy art. 82 ust. 3 stosuje się odpowiednio. Odrębne wnioski, o których mowa w zdaniu pierwszym, zamieszcza się w sprawozdaniu, o którym mowa w art. 47 ust. 2 pkt 1.
5. W przypadku, o którym mowa w art. 47 ust. 3, do udziału Komisji Ustawodawczej w pracach komisji właściwych przepisy art. 82 i art. 83 stosuje się odpowiednio.

Art. 85.

Wnioski, o których mowa w art. 83 ust. 2 i art. 84 ust. 4, przedstawia na posiedzeniu Sejmu poseł wskazany przez Prezydium Komisji Ustawodawczej spośród członków Komisji Ustawodawczej, który zabiera głos po sprawozdawcy.

Art. 86.

Do postępowania z uchwałą Senatu zawierającą poprawki do ustawy uchwalonej przez Sejm albo odrzucającą ustawę w całości przepisy art. 84 i art. 85 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3a

Postępowanie z projektami ustaw o zmianie Konstytucji

Art. 86a.

Do postępowania z projektami ustaw o zmianie Konstytucji stosuje się przepisy działu II rozdziału 1, 1a i 14, chyba że przepisy niniejszego rozdziału stanowią inaczej.

Art. 86b.

1. Do rozpatrzenia projektu ustawy o zmianie Konstytucji Sejm może powołać Komisję Nadzwyczajną.

2. Skład Komisji Nadzwyczajnej powinien odzwierciedlać reprezentację w Sejmie klubów i kół poselskich.

Art. 86c.

Komisja, która rozpatruje projekt ustawy o zmianie Konstytucji, powołuje zespół stałych ekspertów, z których 1/3 wskazuje przedstawiciel wnioskodawcy projektu ustawy o zmianie Konstytucji.

Art. 86d.

W posiedzeniach Komisji, która rozpatruje projekt ustawy o zmianie Konstytucji, mogą uczestniczyć przedstawiciele Prezydenta, Rady Ministrów oraz Trybunału Konstytucyjnego.

Art. 86e.

Komisja, która rozpatruje projekt ustawy o zmianie Konstytucji, może wystąpić do Marszałka Sejmu z wnioskiem o debatę na temat wybranych zagadnień dotyczących projektu ustawy o zmianie Konstytucji. Sejm rozstrzyga o wprowadzeniu debaty jako punktu porządku dziennego obrad najbliższego, po złożeniu wniosku, posiedzenia Sejmu.

Art. 86f.

1. Poprawkę do projektu ustawy o zmianie Konstytucji może zgłosić w formie pisemnej, na posiedzeniu Komisji, która rozpatruje projekt ustawy o zmianie Konstytucji, grupa co najmniej 5 posłów.
2. Propozycje poprawek odrzucone przez Komisję, po ich zgłoszeniu w formie pisemnej, na żądanie co najmniej 5 wnioskodawców, zamieszcza się w sprawozdaniu jako wnioski mniejszości; wniosek mniejszości powinien zawierać wynikające z tego wniosku konsekwencje dla tekstu projektu ustawy; do wniosku mniejszości wnioskodawcy dołączają uzasadnienie, które powinno wskazywać potrzebę i cel zmiany oraz jej przewidywane skutki prawne i społeczne.

Art. 86g.

Poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji uważa się za wycofany, jeżeli do czasu zakończenia drugiego czytania, na skutek cofnięcia poparcia, projekt popiera mniej niż 92 posłów spośród tych, którzy podpisali projekt przed jego wniesieniem.

Art. 86h.

Przyjęcie sprawozdania przez Komisję, która rozpatruje projekt ustawy o zmianie Konstytucji, następuje większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy członków Komisji.

Art. 86i.

Drugie czytanie projektu ustawy o zmianie Konstytucji może odbyć się nie wcześniej niż czternastego dnia od dnia doręczenia posłom sprawozdania Komisji, która rozpatruje projekt ustawy o zmianie Konstytucji.

Art. 86j.

W razie zgłoszenia w drugim czytaniu poprawki lub wniosku projekt ustawy o zmianie Konstytucji kieruje się ponownie do Komisji, która rozpatrywała projekt ustawy o zmianie Konstytucji.

Art. 86k.

Przyjęcie poprawki albo wniosku mniejszości do projektu ustawy o zmianie Konstytucji następuje większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Rozdział 4 Postępowanie z projektami kodeksów

Art. 87.

1. Do postępowania z projektami kodeksów, projektami zmian kodeksów oraz z projektami przepisów wprowadzających kodeksy i ich zmian stosuje się przepisy działu II rozdziału 1, 1a i 14, chyba że przepisy niniejszego rozdziału stanowią inaczej.
2. Marszałek Sejmu, nadając bieg projektowi, rozstrzyga ostatecznie, czy jest on jednym z projektów ustaw, o których mowa w ust. 1.

Art. 88.

Projekty, o których mowa w art. 87 ust. 1, wniesione łącznie i połączone tematycznie są rozpatrywane przez Sejm w tym samym postępowaniu legislacyjnym.

Art. 89.

1. Pierwsze czytanie projektu kodeksu lub projektu przepisów wprowadzających kodeks może się odbyć nie wcześniej niż trzydziestego dnia od doręczenia posłom druku projektu.
2. Pierwsze czytanie projektu zmian kodeksu lub projektu zmian przepisów wprowadzających kodeks może się odbyć nie wcześniej niż czternastego dnia od doręczenia posłom druku projektu.

Art. 90.

1. Do rozpatrzenia projektów, o których mowa w art. 87 ust. 1, można powołać Komisję Nadzwyczajną.
2. Komisja Nadzwyczajna może zostać powołana przed pierwszym czytaniem projektów, o których mowa w ust. 1.
3. Komisja Nadzwyczajna może w każdym czasie wystąpić do Sejmu z wnioskiem o debatę na temat wybranych zagadnień dotyczących projektu kodeksu.

Art. 91.

1. Komisja Nadzwyczajna może tworzyć podkomisje stałe do szczegółowego rozpatrzenia projektu oraz zespoły robocze, także w ramach podkomisji.
2. Członek Komisji Nadzwyczajnej może wchodzić w skład nie więcej niż dwóch jej podkomisji.
3. Podkomisje mogą odbywać posiedzenia wspólne.

Art. 92.

1. Komisja Nadzwyczajna powołuje zespół stałych ekspertów, z których 1/3 wskazuje wnioskodawca projektu kodeksu.
2. Podkomisja może powołać zespół stałych ekspertów podkomisji.
3. Przewodniczący Komisji Nadzwyczajnej może powołać doraźnie ekspertów do opracowania poszczególnych zagadnień.

Art. 93.

1. Komisja Nadzwyczajna może przedstawić Sejmowi sprawozdanie w formie zestawienia przyjętych przez nią poprawek odnoszących się do projektu wniesionego przez wnioskodawców.
2. Wnioski i propozycje poprawek odrzucone przez Komisję Nadzwyczajną mogą być zamieszczone w sprawozdaniu Komisji jako wnioski mniejszości, po ich

zgłoszeniu w formie pisemnej, na żądanie co najmniej 5 posłów - członków Komisji Nadzwyczajnej.

3. Do wniosku mniejszości wnioskodawcy dołączają uzasadnienie, które powinno wskazać różnice między sprawozdaniem Komisji a proponowaną zmianą, a także jej cel oraz przewidywane skutki prawne i finansowe.
4. Komisja Nadzwyczajna poddaje analizie końcowej wnioski mniejszości pod względem ich wzajemnej zależności, wskazanych przez wnioskodawców skutków oraz konsekwencji dla tekstu projektu kodeksu, a także innych projektów oraz ustaw i kodeksów z nim związanych. Wniosku mniejszości niespełniającego wymogów zawartych w ust. 3 Komisja Nadzwyczajna może nie umieścić w sprawozdaniu.

Art. 94. (uchylony)

Art. 95.

1. Drugie czytanie projektu, o którym mowa w art. 87 ust. 1, może odbyć się nie wcześniej niż czternastego dnia od dnia doręczenia posłom sprawozdania Komisji Nadzwyczajnej.
2. W przypadku zgłoszenia w drugim czytaniu poprawki albo wniosku projekt kieruje się ponownie do Komisji Nadzwyczajnej.

*Rozdział 5
(uchylony)*

Rozdział 5a

Postępowanie z projektami ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej

Art. 95a.

1. Do postępowania z projektami ustaw mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej, zwanymi dalej "projektami ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej", stosuje się przepisy działu II rozdziału 1-3 i 14, chyba że przepisy niniejszego rozdziału stanowią inaczej.
2. Rada Ministrów, wnosząc projekt ustawy, deklaruje, czy jest to projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

3. W przypadku innych projektów ustaw niż te, o których mowa w ust. 2, Marszałek Sejmu przed skierowaniem projektu do pierwszego czytania rozstrzyga, czy jest to projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Art. 95b.

Marszałek Sejmu, nadając bieg projektowi ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej, ustala jednocześnie kalendarz prac w Sejmie nad projektem, biorąc pod uwagę terminy wykonania prawa Unii Europejskiej.

Art. 95c.

1. Przed przystąpieniem do szczegółowego rozpatrzenia projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej właściwa komisja ustala harmonogram prac nad tym projektem zgodny z kalendarzem prac w Sejmie, o którym mowa w art. 95b.
2. Komisja przesyła harmonogram do wiadomości Marszałkowi Sejmu.

Art. 95d.

1. Poprawkę do projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej może, na posiedzeniu komisji, zgłosić grupa co najmniej 3 posłów w formie pisemnej.
2. Propozycje poprawek odrzucone przez komisję, po ich zgłoszeniu w formie pisemnej, na żądanie co najmniej 3 wnioskodawców, zamieszcza się w sprawozdaniu jako wnioski mniejszości; wniosek mniejszości dotyczący konkretnego przepisu lub jego części powinien zawierać wynikające z tego wniosku konsekwencje dla tekstu projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.
3. Do zgłoszenia wniosku o odrzucenie projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej stosuje się odpowiednio ust. 1 i 2; przyjęcie wniosku przez komisję następuje bezwzględną większością głosów.

Art. 95e.

Drugie czytanie projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej odbywa się na posiedzeniu Sejmu najbliższym po doręczeniu posłom sprawozdania komisji, chyba że Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii prezydium komisji, ustali późniejszy termin drugiego czytania.

Art. 95f.

Rozpatrzenie poprawek Senatu następuje na posiedzeniu Sejmu najbliższym po doręczeniu sprawozdania komisji.

Rozdział 6**Postępowanie z projektami ustaw budżetowych i innymi planami finansowymi państwa oraz rozpatrywanie sprawozdań z ich wykonania****Art. 105.**

Sejm rozpatruje wniesione do Sejmu:

- 1) projekty ustawy budżetowej oraz inne plany finansowe Państwa - w trybie przewidzianym w rozdziale 1 i 1a,
 - 2) sprawozdania z wykonania ustawy budżetowej i innych planów finansowych Państwa - w trybie przewidzianym w rozdziale 1
- z uwzględnieniem zmian wynikających z niniejszego rozdziału.

Art. 106.

1. Projekty i plany, o których mowa w art. 105 pkt 1, Sejm kieruje do rozpatrzenia do Komisji Finansów Publicznych.
- 1a. Sprawozdania, o których mowa w art. 105 pkt 2, Marszałek Sejmu kieruje do rozpatrzenia do Komisji Finansów Publicznych.
2. Poszczególne części projektów i sprawozdań, o których mowa w art. 105, rozpatrują także właściwe komisje sejmowe, które przekazują Komisji Finansów Publicznych stanowiska zawierające wnioski, opinie lub propozycje poprawek - wraz z uzasadnieniem.
3. Wnioski, opinie lub propozycje poprawek, odrzucone przez komisje, na żądanie wnioskodawców dołącza się do stanowiska komisji jako zdania odrębne.
4. Przedłożone przez Najwyższą Izbę Kontroli uwagi do sprawozdań z wykonania ustawy budżetowej i innych planów finansowych państwa Marszałek Sejmu kieruje odpowiednio do właściwych komisji sejmowych rozpatrujących poszczególne części sprawozdań.
5. Prezydium Sejmu, na wniosek Komisji Finansów Publicznych, określa tryb prac w komisjach sejmowych w sprawach projektów i sprawozdań, o których mowa w art. 105.

6. W posiedzeniach właściwych komisji sejmowych, na których rozpatrywane są poszczególne części projektów i sprawozdań, o których mowa w art. 105, uczestniczą przedstawiciele Komisji Finansów Publicznych.
7. Komisja Finansów Publicznych oraz komisje rozpatrujące części budżetowe mogą występować do właściwych komisji sejmowych o dodatkowe opinie, a także zwracać się do nich z pytaniami w celu uzyskania informacji w sprawie poszczególnych części projektów lub sprawozdań, o których mowa w art. 105.

Art. 107.

1. Na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych przedłożone stanowiska właściwych komisji sejmowych do poszczególnych części projektów i sprawozdań, o których mowa w art. 105, przedstawiają przedstawiciele tych komisji. Nie mogą oni przedstawiać niezawartych w stanowiskach właściwych komisji wniosków, opinii i propozycji poprawek. Przedstawiciele Komisji Finansów Publicznych, którzy uczestniczyli w pracach właściwych komisji sejmowych, przedstawiają na piśmie opinie w sprawie przedłożonych przez te komisje stanowisk.
2. Poprawki do projektu ustawy budżetowej, zgłaszane na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych, wymagają formy pisemnej.

Art. 108.

1. Komisja Finansów Publicznych, po rozpatrzeniu przy udziale przedstawicieli poszczególnych komisji sejmowych projektów oraz sprawozdań, o których mowa w art. 105, a także stanowisk przekazanych przez komisje, przedstawia na posiedzeniu Sejmu sprawozdanie wraz z wnioskami:
 - 1) w odniesieniu do projektów ustawy budżetowej i innych planów finansowych państwa - w sprawie ich przyjęcia bez poprawek lub przyjęcia z poprawkami,
 - 2) w odniesieniu do sprawozdań z wykonania ustawy budżetowej i innych planów finansowych państwa - w sprawie ich przyjęcia lub odrzucenia oraz w przedmiocie absolutorium.
2. Komisja Finansów Publicznych przedkłada równocześnie Sejmowi informacje o nieuwzględnionych wnioskach poszczególnych komisji sejmowych.

Art. 109.

W razie zaistnienia konieczności przedstawienia dodatkowego sprawozdania do projektu ustawy budżetowej, Sejm rozpatruje je na najbliższym posiedzeniu po zakończeniu prac Komisji Finansów Publicznych.

Art. 110.

Zgłoszone Sejmowi przez Senat propozycje określonych zmian w ustawie budżetowej Marszałek Sejmu przekazuje do Komisji Finansów Publicznych, która przedstawia Sejmowi swoje sprawozdanie.

Art. 111.

Uchwałę w przedmiocie absolutorium Sejm podejmuje po wysłuchaniu opinii Najwyższej Izby Kontroli przedstawionej przez jej Prezesa.

Rozdział 7**Uchwalanie wotum zaufania i wotum nieufności; wybór Rady Ministrów****Art. 112.**

1. W debacie nad programem działania i wnioskiem o udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów powołanej przez Prezydenta w trybie art. 154 ust. 1 Konstytucji, przedstawionymi przez Prezesa Rady Ministrów, Marszałek Sejmu, poza kolejnością mówców zapisanych do głosu, udziela głosu wyłącznie Prezesowi Rady Ministrów; po wyczerpaniu listy mówców i zadaniu pytań głos może zabrać wyłącznie Prezes Rady Ministrów.
2. Marszałek Sejmu poddaje pod głosowanie wniosek Prezesa Rady Ministrów. Inne wnioski w tej sprawie są niedopuszczalne.
3. Wotum zaufania Sejm uchwała bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 113.

1. W razie niepowołania Rady Ministrów przez Prezydenta w trybie art. 154 ust. 1 Konstytucji albo nieudzielenia przez Sejm powołanej Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie art. 154 ust. 2 Konstytucji, kandydata na Prezesa Rady Ministrów może zgłosić co najmniej 46 posłów.
2. Termin zgłaszania kandydatur na Prezesa Rady Ministrów wyznacza Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów.
3. Sejm wybiera Prezesa Rady Ministrów w głosowaniu imiennym.

4. Prezes Rady Ministrów przedstawia Sejmowi na posiedzeniu program działania Rządu⁵⁾ oraz proponowany przez niego skład Rady Ministrów.
5. Wniosek Prezesa Rady Ministrów w sprawie wyboru Rady Ministrów jest głosowany łącznie. Art. 112 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
6. Sejm wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
7. Uchwałę o wyborze Rady Ministrów Marszałek Sejmu przekazuje niezwłocznie Prezydentowi.

Art. 114.

W wypadku powołania Rady Ministrów przez Prezydenta w trybie art. 155 Konstytucji Sejm udziela wotum zaufania tak powołanej Radzie Ministrów większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Przepisy art. 112 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 115.

1. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności Radzie Ministrów składa się w formie pisemnej na ręce Marszałka Sejmu.
2. Po złożeniu wniosku podpisy posłów popierających wniosek nie mogą być wycofane, a także nie mogą być pod nim składane dalsze podpisy.
3. O zgłoszeniu wniosku Marszałek Sejmu zawiadamia niezwłocznie Prezydenta i Prezesa Rady Ministrów.
4. Rozpatrzenie wniosku o wyrażenie wotum nieufności przez Sejm i poddanie go pod głosowanie następuje na najbliższym posiedzeniu Sejmu przypadającym po upływie 7 dni od dnia jego zgłoszenia i nie później niż na następnym posiedzeniu.
5. Jeżeli zgłoszono więcej niż jeden wniosek o wyrażenie wotum nieufności, są one rozpatrywane łącznie, jednak poddanie ich pod głosowanie następuje oddzielnie według kolejności zgłoszenia. W wypadku wyrażenia wotum nieufności na podstawie jednego wniosku, pozostałe wnioski nie podlegają głosowaniu.
- 5a. W debacie nad wnioskiem o wyrażenie wotum nieufności Marszałek Sejmu, poza kolejnością mówców zapisanych do głosu, udziela głosu wyłącznie Prezesowi Rady Ministrów.
6. W debacie nad wnioskiem o wyrażenie wotum nieufności, po wyczerpaniu listy mówców, głos może zabrać tylko Prezes Rady Ministrów.

⁵⁾Zgodnie z art. 154 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczy Rady Ministrów.

7. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów.
8. Uchwałę o wyrażeniu wotum nieufności Radzie Ministrów i wyborze nowego Prezesa Rady Ministrów Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie Prezydentowi i Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 116.

1. Sejm może wyrazić ministrowi wotum nieufności.
 - 1a. W debacie nad wnioskiem o wyrażenie ministrowi wotum nieufności Marszałek Sejmu, poza kolejnością mówców zapisanych do głosu, udziela głosu wyłącznie Prezesowi Rady Ministrów oraz ministrowi, którego wniosek dotyczy.
2. Do wniosku o wyrażenie wotum nieufności ministrowi stosuje się odpowiednio przepis art. 115, z tym że wniosek kieruje się do odpowiednich komisji sejmowych.

Art. 117.

1. Rozpatrzenie wniosku Prezesa Rady Ministrów o wyrażenie Radzie Ministrów wotum zaufania następuje na najbliższym posiedzeniu Sejmu, a w wypadku zgłoszenia wniosku w trakcie posiedzenia Sejmu - w czasie jego trwania.
2. Debata nad wnioskiem obejmuje wyłącznie zadawanie pytań Prezesowi Rady Ministrów i jego odpowiedzi na pytania.
3. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum zaufania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
4. O uchwaleniu lub nieuchwaleniu wotum zaufania Radzie Ministrów Marszałek Sejmu niezwłocznie zawiadamia Prezydenta i Prezesa Rady Ministrów.

Rozdział 8

Postępowanie z zawiadomieniem Prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia Prezydentowi do ratyfikacji umowy międzynarodowej, której ratyfikacja nie wymaga zgody wyrażonej w ustawie

Art. 118.

1. W razie zawiadomienia Sejmu przez Prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia Prezydentowi do ratyfikacji umowy międzynarodowej, której ratyfikacja nie wymaga zgody wyrażonej w ustawie, Marszałek Sejmu zarządza drukowanie

zawiadomienia wraz z tekstem umowy międzynarodowej oraz doręczenie ich posłom.

2. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, Marszałek Sejmu kieruje niezwłocznie do Komisji Spraw Zagranicznych celem zajęcia stanowiska co do zasadności wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji umowy międzynarodowej, określając zarazem termin przedłożenia przez Komisję sprawozdania.

Art. 119.

1. Poseł ma prawo zgłosić Komisji Spraw Zagranicznych, w terminie określonym przez Marszałka Sejmu, pisemne zastrzeżenie co do zasadności wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji umowy międzynarodowej. Zastrzeżenie składa się wraz z pisemnym uzasadnieniem.
2. O terminie i miejscu posiedzenia Komisji poświęconego rozpatrzeniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 118, zawiadamia się wszystkich posłów, którzy zgłosili zastrzeżenia.
3. Po rozpatrzeniu zawiadomienia oraz zastrzeżeń, o których mowa w ust. 1, Komisja Spraw Zagranicznych przedstawia sprawozdanie, które zawiera wniosek o:
 - 1) przyjęcie zawiadomienia Prezesa Rady Ministrów bez zastrzeżeń albo
 - 2) wyrażenie przez Sejm negatywnej opinii co do zasadności wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji umowy międzynarodowej.
4. W wypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, Komisja przedstawia równocześnie projekt odpowiedniej uchwały Sejmu.
5. Zastrzeżenie, o którym mowa w ust. 1, odrzucone przez Komisję, na wniosek składającego zastrzeżenie zamieszcza się w sprawozdaniu Komisji jako wniosek mniejszości. W takim wypadku zastrzeżenie to musi być sformułowane w postaci odpowiedniego projektu uchwały Sejmu.

Art. 120.

1. W wypadkach, o których mowa w art. 119 ust. 3 pkt 2 lub ust. 5, Marszałek Sejmu wprowadza sprawę wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji umowy międzynarodowej do porządku dziennego posiedzenia Sejmu najbliższego po przedłożeniu sprawozdania Komisji. Przepisy art. 43 ust. 5-7 stosuje się odpowiednio. Przepisy art. 37 ust. 4 i art. 44 ust. 3 nie mają zastosowania.
2. Uchwałę Sejmu wyrażającą negatywną opinię o wybranym przez Radę Ministrów trybie ratyfikacji umowy międzynarodowej Marszałek Sejmu przekazuje niezwłocznie Prezesowi Rady Ministrów i Prezydentowi.
3. W razie niepodjęcia przez Sejm uchwały wyrażającej negatywną opinię co do zasadności wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji umowy między-

narodowej uznaje się, że Sejm przyjął zawiadomienie, o którym mowa w art. 118, bez zastrzeżeń.

4. W wypadku, o którym mowa w art. 119 ust. 3 pkt 1, jeżeli sprawozdanie Komisji nie zawiera wniosków mniejszości, Marszałek Sejmu informuje Sejm na najbliższym posiedzeniu o braku zastrzeżeń co do zasadności wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji umowy międzynarodowej.

Rozdział 9

Postępowanie w sprawach orzeczeń, sprawozdań, informacji, wniosków i uwag organów państwowych

Art. 121.

1. W postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie stwierdzenia zgodności ustawy z przepisami konstytucyjnymi⁶⁾ Sejm jest reprezentowany przez przedstawiciela, którego wyznacza Marszałek Sejmu spośród posłów.
2. Komisja Ustawodawcza przed terminem rozprawy wydaje opinię o zawartych we wniosku o rozpatrzenie sprawy przez Trybunał Konstytucyjny zarzutach co do niezgodności ustawy z przepisami konstytucyjnymi. Poseł wyznaczony na przedstawiciela Sejmu ma obowiązek uczestniczyć w posiedzeniu Komisji.

Art. 122.

Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność z przepisami konstytucyjnymi aktu ustawodawczego oraz informacje o istotnych problemach wynikających z jego działalności i orzecznictwa Prezes Trybunału Konstytucyjnego przekazuje Prezydium Sejmu.

Art. 123. (uchylony)

Art. 124.

1. Sejm zapoznaje się z:
 - 1) informacją Trybunału Konstytucyjnego o istotnych problemach wynikających z jego działalności i orzecznictwa oraz z uwagami Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzonych uchybieniach i lukach w prawie, których usunięcie jest niezbędne dla zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 2) coroczną informacją Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o działalności Sądu Najwyższego oraz o wynikających z niej istotnych problemach,

⁶⁾ Obecnie dotyczy przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

- 3) informacją Krajowej Rady Sądownictwa z jej rocznej działalności oraz z postulatami co do aktualnych problemów i potrzeb wymiaru sprawiedliwości,
 - 4) coroczną informacją Rzecznika Praw Obywatelskich o jego działalności oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela,
 - 5) coroczną informacją Rzecznika Praw Dziecka o jego działalności oraz z uwagami o stanie przestrzegania praw dziecka,
 - 6) rocznym sprawozdaniem Prezesa Narodowego Banku Polskiego z działalności Narodowego Banku Polskiego.
2. Informacje, sprawozdania, uwagi i postulaty, o których mowa w ust. 1, doręcza się posłom.
 3. Zapoznanie się przez Sejm z informacjami, sprawozdaniami, uwagami i postulatami, o których mowa w ust. 1, nie może nastąpić później niż w terminie 3 miesięcy od dnia ich doręczenia posłom.

Art. 125.

1. Sejm rozpatruje przedstawione przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji sprawozdanie z jej działalności oraz informację o podstawowych problemach radiofonii i telewizji.
2. Sprawozdanie i informację doręcza się posłom.
3. Rozpatrzenie sprawozdania i informacji nie może nastąpić później niż w terminie 3 miesięcy od dnia ich doręczenia posłom.
4. Sprawozdanie przesyła się do komisji, która po jego rozpatrzeniu przedstawia Sejmowi projekt uchwały o jego przyjęciu lub odrzuceniu.
5. Sejm podejmuje uchwałę o przyjęciu lub odrzuceniu sprawozdania.
6. Sejm rozstrzyga o sposobie wykorzystania wniosków wynikających ze sprawozdania i z informacji, o których mowa w ust. 1, a w razie potrzeby kieruje te wnioski do właściwych komisji.

Art. 125a.

1. Sejm rozpatruje informację Rady Ministrów o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej.
2. Informację doręcza się posłom.
3. Informację przesyła się do Komisji do Spraw Unii Europejskiej, która po jej rozpatrzeniu przedstawia Sejmowi projekt uchwały o jej przyjęciu lub odrzuceniu.

4. Sejm podejmuje uchwałę o przyjęciu lub odrzuceniu informacji Rady Ministrów. Uchwała Sejmu może zawierać ocenę informacji Rady Ministrów.

Art. 126.

1. Przedkładane Sejmowi przez Najwyższą Izbę Kontroli:

- 1) uwagi do sprawozdania Rady Ministrów z wykonania ustawy budżetowej i innych planów finansowych państwa,
- 2) sprawozdania z wyników kontroli zleconych przez Sejm i jego organy (Marszałka Sejmu, Prezydium Sejmu, komisje sejmowe) oraz przeprowadzonych na wniosek Prezydenta i Prezesa Rady Ministrów, a także informacje o wynikach innych kontroli,
- 3) wnioski w sprawie rozpatrzenia przez Sejm lub jego organy określonych problemów społeczno-gospodarczych i organizacyjno-prawnych związanych z działalnością organów administracji państwowej

– Prezes Najwyższej Izby Kontroli przedstawia Prezydium Sejmu.

2. Prezydium Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji do Spraw Kontroli Państwowej, rozpatruje wnioski, o których mowa w ust. 1 pkt 3, i decyduje o nadaniu im dalszego biegu, a także rozpatruje przedkładane przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli okresowe plany pracy Najwyższej Izby Kontroli.
3. Uwagi, sprawozdania i informacje określone w ust. 1 pkt 1 i 2 Marszałek Sejmu kieruje do Komisji do Spraw Kontroli Państwowej i do właściwych komisji sejmowych.
4. Przedkładane przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w roku ubiegłym rozpatruje Sejm; przed rozpatrzeniem tego sprawozdania Prezydium Sejmu przesyła je do zaopiniowania Komisji do Spraw Kontroli Państwowej oraz może przesłać je do ustosunkowania się właściwym komisjom sejmowym.
5. Rozpatrzenie przez Sejm sprawozdania, o którym mowa w ust. 4, nie może nastąpić później niż w terminie 3 miesięcy od dnia jego doręczenia posłom.

Art. 126a.

1. Sejm może rozpatrzyć informacje, sprawozdania i raporty z działalności instytucji i organów władzy państwowej inne niż te, o których mowa w art. 124-126, przedkładane na podstawie odrębnych przepisów.
2. Informacje, sprawozdania i raporty, o których mowa w ust. 1, doręczają się posłom.

Rozdział 10

Postępowanie w sprawach odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu

Art. 127.

Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej rozpatruje wstępne wnioski o pociągnięcie do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu.

Art. 128.

1. *(uchylony)*

2. Komisja, po wstępnym zapoznaniu się ze zgłoszonymi zarzutami oraz wyjaśnieniami i wnioskami osoby objętej zarzutami, określa zakres i sposób przeprowadzenia postępowania dowodowego.
3. Osoba objęta wstępnym wnioskiem oraz jej obrońca mogą brać udział w posiedzeniach Komisji, na których przeprowadza się postępowanie dowodowe, oraz w czynnościach podejmowanych z upoważnienia Komisji.

Art. 129.

1. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej wraz ze sprawozdaniem przedstawia Sejmowi wnioski w sprawie wyboru przez Sejm oskarżycieli.
2. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej w przypadku, o którym mowa w art. 13a ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 925, z 2003 r. Nr 175, poz. 1692 oraz z 2004 r. Nr 25, poz. 219), przedstawia Sejmowi wniosek w sprawie wyboru przez Sejm oskarżyciela.

Art. 130. (uchylony)

Rozdział 11

Postępowanie w sprawach dyscyplinarnych posłów oraz w sprawach o pociągnięcie posłów do odpowiedzialności za przestępstwa lub wykroczenia albo o aresztowanie bądź zatrzymanie

Art. 131.

1. Sprawy posłów, którym zarzuca się naruszenie lub niedopełnienie obowiązków określonych w art. 33-35 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, Pre-

zydium Sejmu kieruje do rozpatrzenia przez Komisję Regulaminową i Spraw Poselskich.

2. Po rozpatrzeniu sprawy Komisja przedstawia Prezydium Sejmu sprawozdanie zawierające opinię w sprawie oraz ewentualnie projekt uchwały, o której mowa w art. 21, albo wniosek o umorzenie postępowania w sprawie zarzutów.
3. W posiedzeniu Komisji, na którym następuje rozpatrzenie zarzutów, ma prawo brać udział poseł, którego zarzuty dotyczą; ma on też prawo do zabierania głosu poza kolejnością.

Art. 132.

1. Sprawy posłów, w stosunku do których przedstawia się zarzut, że nie wykonują obowiązków poselskich, Prezydium Sejmu kieruje do rozpatrzenia przez Komisję Regulaminową i Spraw Poselskich.
2. Odwołanie od uchwały Komisji składa się za pośrednictwem przewodniczącego Komisji, który przedstawia je Prezydium Sejmu, dołączając materiały z posiedzenia (posiedzeń) Komisji w tej sprawie. Prezydium Sejmu może ponadto zasięgnąć opinii klubu albo koła, którego poseł jest członkiem.

Art. 133.

1. Komisja Regulaminowa i Spraw Poselskich rozpatruje przekazane przez Marszałka Sejmu wnioski w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie posła do odpowiedzialności za przestępstwo lub wykroczenie albo aresztowanie bądź zatrzymanie.
 - 1a. W głosowaniu na posiedzeniu Komisji nad sprawozdaniem Komisji nie bierze udziału członek Komisji, którego dotyczy wniosek.
 2. *(uchylony)*
 3. *(uchylony)*
 4. *(uchylony)*
 5. Sprawozdanie Komisji doręcza się niezwłocznie posłom.
 6. Sejm rozpatruje sprawozdanie Komisji wysłuchując jedynie sprawozdawcy. Prawo do zabrania głosu przysługuje również posłowi, którego wniosek dotyczy. Nad sprawozdaniem tym nie przeprowadza się dyskusji.
 7. *(uchylony)*
 8. *(uchylony)*
 9. *(uchylony)*

Art. 134.

W wypadku zgłoszenia przez uprawniony organ wniosku w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej posła - członka Komisji do Spraw Służb Specjalnych za przestępstwo naruszenia tajemnicy państwowej lub służbowej, Prezydium Sejmu wykonuje w stosunku do niego zadania Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich, o których mowa w art. 133.

Art. 135.

Przepisy art. 134 stosuje się odpowiednio do posła - członka Komisji Etyki Poselskiej w przypadku naruszenia tajemnicy służbowej.

Art. 136.

W sprawach, o których mowa w art. 132-135, poseł może ustanowić swojego obrońcę spośród posłów.

**Rozdział 11a
Komisja śledcza****Art. 136a.**

1. Projekt uchwały w sprawie powołania komisji śledczej może być wniesiony przez Prezydium Sejmu lub co najmniej 46 posłów.
2. Do projektu dołącza się uzasadnienie wskazujące potrzebę i cel powołania komisji.

Art. 136b.

1. Pierwsze czytanie projektu uchwały, o której mowa w art. 136a ust. 1, przeprowadza się na posiedzeniu Sejmu.
2. Projekt uchwały kieruje się do Komisji Ustawodawczej w celu rozpatrzenia; Sejm może skierować projekt uchwały także do innych komisji.

Art. 136c.

1. Po powołaniu komisji śledczej, Sejm wybiera jej skład osobowy.
2. Kandydaci na członków komisji śledczej zgłaszani są Marszałkowi Sejmu przez przewodniczących klubów i kół wchodzących w skład Konwentu Seniorów.

3. Kandydatów zgłasza się w liczbie określonej przez Prezydium Sejmu wynikającej z zastosowania przepisu art. 2 ust. 2 ustawy o sejmowej komisji śledczej; o liczbie tej Prezydium Sejmu informuje uprawnione podmioty.
4. Kandydatów zgłasza się w terminie określonym przez Prezydium Sejmu.
5. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4, Prezydium Sejmu doręcza listę zgłoszonych kandydatów posłom.
6. W terminie określonym przez Prezydium Sejmu i podanym do wiadomości posłów wraz z doręczeniem listy, o której mowa w ust. 5, każdy poseł może na podstawie art. 4a ustawy o sejmowej komisji śledczej złożyć wniosek do Prezydium Sejmu o dokonanie skreślenia kandydującego posła z listy kandydatów.
7. Jeżeli Prezydium Sejmu w związku z zaistnieniem okoliczności, o której mowa w art. 4 ustawy o sejmowej komisji śledczej, stwierdzi, że poseł kandydujący do komisji, co do którego złożono wniosek, o którym mowa w ust. 6, nie może wchodzić w jej skład, podejmuje uchwałę o skreśleniu go z listy kandydatów.
8. Informację o uchwale, o której mowa w ust. 7, jak również o uchwale o odrzuceniu wniosku, o którym mowa w ust. 6, podaje się posłom do wiadomości.
9. W przypadku podjęcia uchwały o skreśleniu posła z listy kandydatów Prezydium Sejmu wyznacza uprawnionemu podmiotowi termin na zgłoszenie następnego kandydata. Do zgłoszenia tego kandydata przepisy ust. 5-8 oraz 10 i 11 stosuje się odpowiednio.
10. W razie niezgłoszenia w terminie, o którym mowa w ust. 4, kandydata lub zgłoszenia kandydatów w liczbie innej niż określona przez Prezydium Sejmu, miejsca przypadające danemu klubowi lub kołu przydzielane są innym uprawnionym podmiotom. Przy ponownym obliczeniu proporcjonalnego składu komisji nie bierze się pod uwagę klubu lub koła, które nie zgłosiły kandydatów lub zgłosiły ich w liczbie innej niż im przypadająca.
11. Po ustaleniu, w związku z ust. 10, nowej liczby miejsc przypadających uprawnionym podmiotom Prezydium Sejmu wyznacza tym podmiotom termin na zgłoszenie dodatkowych kandydatów. Przepisy ust. 2-10 stosuje się odpowiednio.
12. W trybie określonym w ust. 2-11 Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego, o którym mowa w art. 5a ustawy o sejmowej komisji śledczej.

Art. 136d.

O terminie i porządku dziennym posiedzenia komisji śledczej zawiadamia się członków komisji oraz Prezydium Sejmu; do zasad i trybu tego zawiadomienia stosuje się odpowiednio przepisy art. 152 ust. 5.

Art. 136e.

Komisji śledczej nie przysługuje inicjatywa ustawodawcza i uchwałodawcza, w rozumieniu przepisów art. 32 i 33.

Art. 136f.

Jeżeli komisja śledcza wystąpi ze wstępnym wnioskiem o pociągnięcie określonej osoby do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu, komisję reprezentuje w tej sprawie, w dalszym postępowaniu przed organami Sejmu, poseł wybrany spośród członków komisji śledczej.

Art. 136g.

1. Komisja przekazuje Marszałkowi Sejmu sprawozdanie ze swojej działalności.
2. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie i doręczenie posłom sprawozdania komisji śledczej.

Art. 136h.

Jeżeli w sprawozdaniu komisji śledczej znajdują się wiadomości stanowiące tajemnicę ustawowo chronioną, Marszałek Sejmu określa tryb jego udostępnienia posłom oraz sposób rozpatrywania go przez Sejm.

Art. 136i.

Z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów niniejszego rozdziału, do komisji śledczej i posłów wybranych do komisji stosuje się odpowiednio przepisy regulaminu Sejmu.

Rozdział 12 **Komisja do Spraw Służb Specjalnych i postępowanie w Komisji**

Art. 137.

1. W skład Komisji do Spraw Służb Specjalnych wchodzi nie więcej niż 9 posłów.
2. Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu, w drodze uchwały, ustala liczbę członków Komisji do Spraw Służb Specjalnych.
3. Zgłoszenia kandydatów na członków Komisji dokonują przewodniczący klubów poselskich lub grupy co najmniej 35 posłów. Zgłoszenie składa się Marszałkowi Sejmu.

4. Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu zgłoszony po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, wybiera skład osobowy Komisji w głosowaniu łącznym.

Art. 138.

1. Pierwsze posiedzenie Komisji do Spraw Służb Specjalnych zwołuje i prowadzi Marszałek Sejmu. Na posiedzeniu tym Komisja wybiera ze swego grona prezydium komisji w składzie: przewodniczący i do dwóch zastępców.
 - 1a. Funkcję przewodniczącego Komisji i zastępcy przewodniczącego pełnią kolejno, po 6 miesięcy, członkowie Komisji.
2. Uchwały Komisji zapadają bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy liczby członków Komisji.
3. *(uchylony)*
4. Dostęp członków Komisji do informacji niejawnych stanowiących tajemnicę państwową określają przepisy ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631, z późn. zm.¹⁾).

Art. 139.

1. Posiedzenia Komisji do Spraw Służb Specjalnych są zamknięte. Przepisu art. 154 ust. 1 nie stosuje się.
2. Posiedzenia wspólne odbywane z innymi komisjami mogą być jawne.
3. Przewodniczący Komisji zaprasza osoby inne niż określone w art. 153 ust. 1 do wzięcia udziału w pracach Komisji za pośrednictwem albo po powiadomieniu Marszałka Sejmu oraz w razie potrzeby Prezesa Rady Ministrów, Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz ministra powołanego w celu sprawowania nadzoru nad działalnością służb specjalnych.

Art. 140.

Komisja uczestniczy, w sprawach dotyczących służb specjalnych, w postępowaniu z projektami ustaw budżetowych i innymi planami finansowymi państwa oraz w rozpatrywaniu sprawozdań z ich wykonania, przedstawiając opinię właściwym komisjom.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 149, poz. 1078, Nr 218, poz. 1592, Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056.

Art. 141.

<1. Przewodniczący Komisji przyznaje klauzulę tajności dokumentom zawierającym tajemnicę służbową albo państwową wytworzonym w wyniku działalności Komisji.>

[2. Z przebiegu posiedzenia Komisji do Spraw Służb Specjalnych nie sporządza się biuletynu, jednakże z jawnych posiedzeń wspólnych odbywanych z udziałem Komisji do Spraw Służb Specjalnych sporządza się biuletyn, o którym mowa w art. 166 ust. 1 i 3.]

ust. 2 w art. 141 traci moc
dniem rozpoczęcia VII
kadencji Sejmu

3. Komisja może ustalić dla prasy, radia i telewizji komunikat z posiedzenia Komisji, w miarę potrzeby konsultując jego treść z Ministrem Obrony Narodowej, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefem Agencji Wywiadu, Szefem Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefem Służby Wywiadu Wojskowego, Szefem Centralnego Biura Antykorupcyjnego lub ministrem powołanym w celu sprawowania nadzoru nad działalnością służb specjalnych.

Art. 141a.

1. Komisja do Spraw Służb Specjalnych uchwała projekt regulaminu Komisji określającego szczegółowy tryb działania i pracy Komisji oraz podejmowania przez nią rozstrzygnięć, w szczególności zasady sprawowania funkcji przewodniczącego Komisji i jego zastępcy.
2. Projekt regulaminu Komisji podlega zatwierdzeniu przez Marszałka Sejmu. Marszałek Sejmu zatwierdza albo odmawia zatwierdzenia projektu w całości.
3. Komisja uchwała zatwierdzony projekt regulaminu Komisji.
4. Regulamin Komisji podlega udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu.
5. Do zmian regulaminu Komisji stosuje się przepisy ust. 1-4.

Art. 142.

1. Z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów niniejszego rozdziału, do Komisji do Spraw Służb Specjalnych i posłów do niej wybranych stosuje się odpowiednio przepisy Regulaminu Sejmu.
2. Służbami specjalnymi w rozumieniu niniejszego Regulaminu są: Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Służba Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne.

Rozdział 13
Komisja Etyki Poselskiej

Art. 143.

1. W skład Komisji Etyki Poselskiej wchodzi posłowie reprezentujący wszystkie kluby poselskie po jednym członku z każdego klubu, z zastrzeżeniem ust. 12.
2. Kandydatów na członków Komisji zgłaszają przewodniczący klubów.
3. Na kandydata na członka Komisji proponuje się osobę o nieposzlakowanej opinii i wysokim autorytecie moralnym.
4. Kandydat na członka Komisji lub członek Komisji może wnieść do Marszałka Sejmu umotywowane zastrzeżenie dotyczące członkostwa w Komisji innego kandydata. Zastrzeżenie takie wstrzymuje dokonanie wyboru Komisji przez Sejm.
5. Kandydat, w stosunku do którego wniesiono zastrzeżenie, lub klub poselski zgłaszający tego kandydata, w terminie 7 dni od dnia przekazania zastrzeżenia, może złożyć do Marszałka Sejmu wyjaśnienie w sprawie wniesionego zastrzeżenia.
6. Prezydium Sejmu po zapoznaniu się z zastrzeżeniem i wyjaśnieniem, w drodze uchwały, może uznać zastrzeżenie:
 - 1) za zasadne,
 - 2) za niezasadne.
7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 1, Prezydium Sejmu zwraca się do uprawnionych o niezwłoczne zgłoszenie nowej kandydatury na członka Komisji.
8. W przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, Prezydium Sejmu przedstawia wnoszącemu zastrzeżenie swoje stanowisko i wzywa go do wycofania zastrzeżenia. W przypadku podtrzymania zastrzeżenia, wnoszący je, w terminie 7 dni, informuje o tym Marszałka Sejmu.
9. Jeżeli w terminie określonym w ust. 8 nie wpłynie ponowne zastrzeżenie, Prezydium Sejmu przedkłada Sejmowi wniosek w sprawie wyboru na członków Komisji kandydatów, o których mowa w ust. 2.
10. Prezydium Sejmu, pomimo wpłynięcia w terminie ponownego zastrzeżenia, może przedłożyć Sejmowi wniosek w sprawie wyboru Komisji, z uwzględnieniem zastrzeżonej kandydatury. Jeżeli Sejm nie dokona wyboru Komisji, uprawnieni ponownie zgłaszają, na podstawie ust. 2, kandydatów na jej członków.
11. Wybór Komisji następuje, jeżeli nie ma zastrzeżeń do kandydatów, z zastrzeżeniem ust. 10 i ust. 12. Sejm dokonuje wyboru członków Komisji w głosowaniu łącznym.
12. Jeżeli uprawnieni nie zgłoszą nowej kandydatury, o której mowa w ust. 7, Prezydium Sejmu wyznacza termin na jej zgłoszenie. Po bezskutecznym upływie tego terminu Prezydium Sejmu może przedstawić Sejmowi wniosek zawierający

skład Komisji, z pominięciem kandydata, wobec którego zgłoszono zastrzeżenie.

13. W przypadku wycofania zastrzeżenia lub zgłoszenia na podstawie ust. 2, po upływie terminu, o którym mowa w ust. 12, nowego kandydata na miejsce kandydata, wobec którego zgłoszono zastrzeżenie, Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego, z uwzględnieniem ust. 4.
14. W przypadku utraty przez posła - członka Komisji członkostwa w klubie jego członkostwo w Komisji wygasa.
15. W przypadku podjęcia wobec członka Komisji uchwały, o której mowa w art. 21 ust. 1, art. 22 ust. 1, art. 25 ust. 1 i 2 lub art. 147 ust. 1, od której w terminie nie wniesiono odwołania albo którą odpowiednio Sejm albo Prezydium Sejmu utrzymało w mocy - poseł traci członkostwo w Komisji. W takim przypadku przepisy ust. 1-13 stosuje się odpowiednio.

Art. 144.

[1. Do posiedzeń Komisji, na których rozpatruje się sprawy wynikające z majątkowych oświadczeń poselskich, stosuje się przepisy art. 138 ust. 2, art. 139 ust. 1 i art. 141 ust. 1 i 2.]

Nowe brzmienie ust. 1 w art. 144 wchodzi w życie z dniem rozpoczęcia VII kadencji Sejmu

<1. Posiedzenia Komisji Etyki Poselskiej, na których rozpatruje się sprawy wynikające z majątkowych oświadczeń poselskich, są zamknięte. Przepisu art. 154 ust. 1 nie stosuje się.>

- 1a. Uchwały Komisji w sprawach, o których mowa w ust. 1, zapadają bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy liczby członków Komisji.
2. Wiadomości uzyskane w toku prac Komisji, o których mowa w ust. 1, są tajemnicą służbową w rozumieniu przepisów o tajemnicy państwowej i służbowej.

Art. 145.

1. Komisja w sprawach posłów, którzy zachowują się w sposób nieodpowiadający godności posła, wydaje rozstrzygnięcia na podstawie "Zasad etyki poselskiej".
2. "Zasady etyki poselskiej" podlegają zatwierdzeniu przez Sejm. Sejm w uchwale przyjmuje lub odrzuca w całości projekt "Zasad etyki poselskiej" przedstawiony przez Komisję.
3. Pracami Komisji kieruje przewodniczący, a w czasie jego nieobecności zastępca przewodniczącego. Funkcję przewodniczącego Komisji i zastępcy przewodniczącego pełnią kolejno, po 3 miesiące, członkowie Komisji.
4. Komisja rozpatruje sprawy, które należą do jej właściwości, z własnej inicjatywy.

5. W posiedzeniu Komisji nie bierze udziału członek Komisji, którego sprawa jest rozpatrywana, z zastrzeżeniem art. 146.

Art. 146.

Komisja może wezwać posła do wyjaśnienia wątpliwości powstałych w toku postępowania.

Art. 147.

1. Komisja, po rozpatrzeniu sprawy i stwierdzeniu naruszenia przez posła "Zasad etyki poselskiej", może w drodze uchwały:
 - 1) zwrócić posłowi uwagę,
 - 2) udzielić posłowi upomnienia,
 - 3) udzielić posłowi nagany.
2. Uchwały Komisji podaje się do wiadomości publicznej.
3. Uchwałą, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, Komisja podejmuje bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy jej członków.
4. Od uchwały, o której mowa w ust. 1, służą posłowi środki przewidziane w art. 132 ust. 2 Regulaminu Sejmu. Wniesienie przez posła odwołania wstrzymuje podanie treści uchwały do wiadomości publicznej.

Art. 147a.

1. Komisja Etyki Poselskiej uchwała projekt regulaminu Komisji określającego szczegółowy tryb działania i pracy Komisji oraz podejmowania przez nią rozstrzygnięć, w szczególności zasady sprawowania funkcji przewodniczącego Komisji i jego zastępcy oraz podawania do wiadomości publicznej uchwał Komisji, o których mowa w art. 147 ust. 1.
2. Projekt regulaminu Komisji podlega zatwierdzeniu przez Marszałka Sejmu. Marszałek Sejmu zatwierdza albo odmawia zatwierdzenia projektu w całości.
3. Komisja uchwała zatwierdzony projekt regulaminu Komisji.
4. Regulamin Komisji podlega udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu.
5. Do zmian regulaminu Komisji stosuje się przepisy ust. 1-4.

Art. 148.

Z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów niniejszego rozdziału, do Komisji Etyki Poselskiej i posłów do niej wybranych stosuje się odpowiednio przepisy Regulaminu Sejmu.

Rozdział 13a **Komisja do Spraw Unii Europejskiej**

Art. 148a.

1. Komisja do Spraw Unii Europejskiej, zwana dalej w niniejszym rozdziale "Komisją", liczy nie więcej niż 46 członków.
2. Przy powołaniu Komisji jej skład powinien, z zastrzeżeniem ust. 7, odzwierciedlać proporcjonalnie reprezentację w Sejmie klubów oraz porozumień liczących co najmniej 15 posłów.
3. Prezydium Sejmu ustala liczbę członków klubu wchodzących w skład Komisji według następujących zasad:
 - 1) obliczając współczynnik jako iloraz liczby członków klubu i liczby 460, z dokładnością do trzeciego miejsca po przecinku,
 - 2) mnożąc współczynnik przez liczbę 46, z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku,
 - 3) zaokrąglając iloczyn, o którym mowa w lit b., do liczby całkowitej, na zasadach ogólnych.
4. Po podziale miejsc przez Prezydium Sejmu w Komisji między kluby, pozostałe miejsca przyznaje się porozumieniom liczącym co najmniej 15 posłów, stosując odpowiednio zasady określone w ust. 3.
5. Prezydium Sejmu powiadamia kluby lub porozumienia o podziale miejsc przeprowadzonym z zastosowaniem zasad, o których mowa w ust. 3 i 4.
6. Kluby i porozumienia zgłaszają Prezydium Sejmu kandydatów do Komisji w liczbie i w terminie określonych przez Prezydium Sejmu.
7. W przypadku nie zgłoszenia przez klub lub porozumienie kandydatów do Komisji, w terminie o którym mowa w ust. 6, a także w przypadku zgłoszenia większej liczby kandydatów niż liczba ustalona przez Prezydium Sejmu na podstawie ust. 3 lub 4, miejsca w Komisji przypadające tym klubom i porozumieniom pozostają nieobsadzone.
8. Sejm podejmuje uchwałę o wyborze składu osobowego Komisji, w głosowaniu łącznym, na wniosek Prezydium Sejmu.
9. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, a także w przypadku, zgłoszenia przez klub lub porozumienie mniejszej liczby kandydatów niż liczba ustalona przez

Prezydium Sejmu na podstawie ust. 3 lub 4, kluby lub porozumienia mogą uzupełnić skład Komisji w innym terminie, niż termin, o którym mowa w ust. 6. W takim przypadku Sejm przeprowadza wybór uzupełniający skład Komisji. Przepisu ust. 8 nie stosuje się.

10. W przypadku gdy nastąpi zmiana liczebności klubu lub porozumienia w stopniu powodującym zmianę podziału miejsc w Komisji ze względu na zasady, o których mowa w ust. 3 lub 4, albo w przypadku utworzenia nowego klubu lub porozumienia, Sejm dokonuje wyboru nowego składu osobowego Komisji. Przepisy ust. 3-9 stosuje się odpowiednio. Uchwała Sejmu o wyborze nowego składu osobowego Komisji jest równoznaczna z odwołaniem jej poprzedniego składu osobowego.
11. W przypadku powołania Komisji w nowym składzie osobowym, o którym mowa w ust. 10, członkowie prezydium Komisji, którzy zostali wybrani ponownie do składu Komisji zachowują swoje funkcje.
12. Prezydium Sejmu na wniosek klubu lub porozumienia przedstawia Sejmowi propozycje zmian w składzie osobowym Komisji polegające na zastąpieniu członka Komisji przez inną osobę wchodzącą w skład tego klubu lub porozumienia. Do głosowania nad propozycjami zmian w składzie osobowym Komisji przepisu ust. 8 nie stosuje się.

Art. 148b.

1. Marszałek Sejmu kieruje do Komisji niezwłocznie po otrzymaniu:

- 1) informację Rady Ministrów o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej,
- 2) dokumenty Unii Europejskiej podlegające konsultacjom z państwami członkowskimi oraz ich oceny sformułowane przez właściwe instytucje lub inne organy Unii Europejskiej,
- 3) plany pracy Rady Unii Europejskiej, roczne plany legislacyjne Komisji Europejskiej oraz oceny rocznych planów legislacyjnych sporządzone przez Parlament Europejski i Radę Unii Europejskiej,
- 4) projekty aktów prawnych Unii Europejskiej,
- 5) informacje Rady Ministrów o przebiegu procedur stanowienia aktów prawnych Unii Europejskiej oraz o stanowiskach zajmowanych przez przedstawicieli Rady Ministrów w trakcie tych procedur,
- 6) informację Rady Ministrów o stanowisku, jakie Rada Ministrów ma zamiar zająć podczas rozpatrywania projektu w Radzie Unii Europejskiej, wraz z uzasadnieniem stanowiska Rady Ministrów, a także oceną skutków prawnych aktu prawnego dla polskiego systemu prawa oraz skutków społecznych, gospodarczych i finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej,

- 7) projekty umów międzynarodowych, których stroną mają być Unia Europejska, Wspólnoty Europejskie lub ich państwa członkowskie,
 - 8) projekty decyzji przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie Unii Europejskiej,
 - 9) projekty aktów Unii Europejskiej niemających mocy prawnej, w szczególności propozycje wytycznych przyjmowanych w sferze unii gospodarczej i pieniężnej oraz w sferze zatrudnienia,
 - 10) akty Unii Europejskiej mające znaczenie dla wykładni lub stosowania prawa Unii Europejskiej,
 - 11) propozycje kandydatur na stanowiska członka Komisji Europejskiej, członka Trybunału Obrachunkowego, sędziów Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji, członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, członków Komitetu Regionów, dyrektora w Europejskim Banku Inwestycyjnym, dyrektorów i zastępców dyrektorów generalnych w Komisji Europejskiej oraz przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie stałych przedstawicieli przy Unii Europejskiej,
 - 12) inne dokumenty związane z zakresem przedmiotowym działania Komisji do Spraw Unii Europejskiej.
2. Kierując do Komisji dokumenty, Marszałek Sejmu ustala, biorąc pod uwagę terminy określone w odrębnych przepisach, kalendarz prac w Sejmie nad:
- 1) dokumentami Unii Europejskiej podlegającymi konsultacjom z państwami członkowskimi,
 - 2) projektami aktów prawnych Unii Europejskiej,
 - 3) informacjami Rady Ministrów o stanowiskach, jakie Rada Ministrów ma zamiar zająć podczas rozpatrywania projektu w Radzie Unii Europejskiej,
 - 4) propozycjami kandydatur na stanowiska, o których mowa w ust. 1 pkt 11 w organach Unii Europejskiej, w których reprezentowana jest Rzeczpospolita Polska.
3. W sprawach, o których mowa w ust. 2, przekroczenie przez Komisję terminów ustalonych w kalendarzu prac w Sejmie zamyka postępowanie w sprawie.

Art. 148c.

1. Komisja może uchwalić opinię o projekcie aktu prawnego Unii Europejskiej, a także opinię w sprawie informacji Rady Ministrów o stanowisku, jakie Rada Ministrów ma zamiar zająć podczas rozpatrywania projektu w Radzie Unii Europejskiej.

2. Opinia zawiera stanowisko Komisji w postaci akceptacji lub braku akceptacji stanowiska Rady Ministrów. Komisja może sformułować w opinii zalecenia dla Rady Ministrów.

Art. 148d.

W przypadku uzyskania podczas głosowania na posiedzeniu Komisji równej liczby głosów, o przyjęciu lub nieprzyjęciu uchwały rozstrzyga głos przewodniczącego Komisji, jeżeli nie wstrzymał się on od głosowania.

Art. 148e.

W przypadku, gdy postępowania prowadzone przez Komisję nie zostaną zakończone przed upływem kadencji Sejmu, postępowania te mogą być prowadzone przez Komisję powołaną przez Sejm następnej kadencji.

Rozdział 14 Posiedzenia komisji sejmowych

Art. 149.

Komisje sejmowe obradują na posiedzeniach.

Art. 150.

1. Prezydium komisji kolegialnie kieruje pracami komisji, a w szczególności:
 - 1) opracowuje projekty planów pracy komisji,
 - 2) ustala terminy i porządek dzienny posiedzeń,
 - 3) czuwa nad przygotowaniem posiedzeń,
 - 4) zapewnia członkom komisji otrzymywanie w odpowiednim czasie należycie przygotowanych materiałów,
 - 5) wyznacza sprawozdawców (referentów) na posiedzenia komisji.
2. Prezydium komisji, opracowując projekty planów pracy komisji oraz ustalając porządek dzienny posiedzenia, bierze pod uwagę wnioski klubów i kół poselskich oraz poszczególnych posłów.
3. Prezydium komisji informuje Prezydium Sejmu o przebiegu prac komisji.

4. Prezydium komisji może zwrócić się do właściwych organów, instytucji i organizacji o przedstawienie stanowiska w sprawie wniosku lub uwagi wypowiedzianej przez posła w toku posiedzenia komisji.
5. Prezydium komisji podejmuje uchwały większością głosów. W wypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego komisji.

Art. 151.

1. Komisje sejmowe na swych posiedzeniach w szczególności:
 - 1) rozpatrują projekty ustaw i uchwał,
 - 2) rozpatrują przekazane im uchwały Senatu o wniesieniu poprawek do tekstu ustawy uchwalonej przez Sejm lub jej odrzuceniu oraz wnioski Prezydenta o ponowne rozpatrzenie ustawy przez Sejm,
 - 3) rozpatrują i opiniują założenia projektów ustaw i uchwał,
 - 4) rozpatrują sprawozdania i informacje ministrów oraz kierowników naczelných organów administracji państwowej, a także kierowników innych urzędów i instytucji państwowych,
 - 5) analizują działalność poszczególnych działów administracji i gospodarki państwowej,
 - 6) rozpatrują sprawy związane z wprowadzeniem w życie i wykonywaniem ustaw i uchwał Sejmu, a także z realizacją uchwalonych przez siebie dezyderatów,
 - 7) opiniują, skierowane przez Marszałka Sejmu, wnioski w sprawie wyboru, powołania lub odwołania przez Sejm poszczególnych osób na określone stanowiska państwowe.
2. Do porządku głosowania projektów ustaw i uchwał na posiedzeniu komisji stosuje się odpowiednio art. 50.
3. Obradami komisji kieruje przewodniczący; w razie nieobecności przewodniczącego obradami komisji kieruje jeden z jego zastępców.

Art. 152.

1. Posiedzenia komisji odbywają się w terminach określonych przez samą komisję, jej prezydium lub przewodniczącego.
2. Na pisemny wniosek co najmniej jednej trzeciej ogólnej liczby członków komisji przewodniczący komisji obowiązany jest zwołać posiedzenie komisji w celu rozpatrzenia określonej sprawy. Zwołując posiedzenie w tym trybie, przewodniczący komisji wyznacza termin posiedzenia tak, aby posiedzenie odbyło się w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w zdaniu pierwszym.

3. Prezydium Sejmu może zwołać posiedzenie komisji w celu rozpatrzenia określonej sprawy, wyznaczając jego termin. Posiedzeniu zwołanemu w tym trybie może przewodniczyć Marszałek Sejmu. Przepisu ust. 5 zdanie drugie nie stosuje się.
4. ⁸⁾ O terminie i porządku dziennym posiedzenia komisji przewodniczący komisji zawiadamia Marszałka Sejmu, który może nie wyrazić zgody na odbycie posiedzenia komisji.
5. O terminie i porządku dziennym posiedzenia komisji zawiadamia się członków komisji, Prezydium Sejmu, Najwyższą Izbę Kontroli, Komitet Integracji Europejskiej oraz zainteresowane organy państwowe. Zawiadomienie członków komisji powinno nastąpić co najmniej na 3 dni przed posiedzeniem komisji, na zasadach i w trybie określonych przez Prezydium Sejmu, chyba że posiedzenie zwołane zostało w wyniku decyzji podjętych na posiedzeniu Sejmu.

Art. 153.

1. Na żądanie prezydium komisji ministrowie oraz kierownicy naczelnych organów administracji państwowej, a także kierownicy innych urzędów i instytucji państwowych są obowiązani przedstawiać sprawozdania i udzielać informacji oraz uczestniczyć w posiedzeniach komisji, na których rozpatrywane są sprawy dotyczące ich zakresu działania. W posiedzeniach komisji, w sprawach dotyczących opiniowania projektów ustaw co do ich zgodności z prawem Unii Europejskiej, uczestniczą przedstawiciele Komitetu Integracji Europejskiej. Osoby te mogą upoważnić pisemnie swego przedstawiciela do udziału w posiedzeniu.
2. Prezydium komisji lub jej przewodniczący może zaprosić inne osoby niż wymienione w ust. 1 do wzięcia udziału w posiedzeniu w celu złożenia informacji i wyjaśnień w sprawach będących przedmiotem obrad lub badań komisji.
3. Przedstawiciel Najwyższej Izby Kontroli, który uczestniczy w posiedzeniu komisji, może zgłaszać uwagi do sprawozdań i informacji przedkładanych komisji przez przedstawicieli Rządu⁹⁾ bądź inne osoby uczestniczące w posiedzeniu, a na żądanie komisji udziela wyjaśnień w sprawach kontroli przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Art. 154.

1. W posiedzeniach komisji, w tym również zamkniętych, mogą uczestniczyć posłowie niebędący jej członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu.
 - 1a. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć wybrani w Rzeczypospolitej Polskiej posłowie do Parlamentu Europejskiego. Mogą oni zabierać głos w dyskusji.

⁸⁾ Patrz wykładnia - uchwała nr 30 Prezydium Sejmu z dnia 23 grudnia 1994 r.

⁹⁾ Dotyczy Rady Ministrów w rozumieniu przepisów Rozdziału VI Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przepis ust. 1 i 1a nie dotyczy Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej oraz komisji śledczych powoływanych na podstawie art. 111 Konstytucji.
 - 2a. W posiedzeniach komisji, na których rozpatrywane są projekty ustaw, mogą, z zastrzeżeniem ust. 2b, uczestniczyć osoby wykonujące zawodową działalność lobbingową oraz osoby uprawnione do reprezentowania podmiotu wykonującego zawodową działalność lobbingową. Mogą one zabierać głos w dyskusji.
 - 2b. Do osób, o których mowa w ust. 2a, przepisy art. 155 ust. 1-4 stosuje się odpowiednio.
 - 2c. Do udziału osób, o których mowa w ust. 2a, w posiedzeniu, na którym przeprowadza się wysłuchanie publiczne, mają zastosowanie przepisy rozdziału 1a.
 - 2d. Osoby, o których mowa w ust. 2a, nie mają prawa uczestnictwa w posiedzeniach podkomisji.
3. W posiedzeniu komisji, na zaproszenie prezydium komisji lub jej przewodniczącego, mogą uczestniczyć przedstawiciele organizacji zawodowych i społecznych oraz eksperci komisji, a także inne osoby.
4. Prezydium Sejmu określa zasady i tryb korzystania przez komisje z opinii i ekspertyz.
5. Na posiedzeniu komisji, za zgodą jej przewodniczącego, mogą być obecni pracownicy biur klubów poselskich oraz dziennikarze prasy, radia i telewizji.

Art. 155.

1. Przewodniczący komisji może zwrócić uwagę posłowi, który w wystąpieniu swoim odbiega od przedmiotu obrad komisji, przywołaniem posła "do rzeczy". Po dwukrotnym przywołaniu posła "do rzeczy" przewodniczący komisji może odebrać głos posłowi.
2. Przewodniczący komisji po uprzednim zwróceniu uwagi ma prawo przywołać posła "do porządku", jeżeli uniemożliwia on prowadzenie obrad.
3. W przypadku niezastosowania się przez posła do polecenia przewodniczącego komisji, o którym mowa w ust. 2, przewodniczący komisji ma prawo ponownie przywołać posła "do porządku", stwierdzając, że uniemożliwia on prowadzenie obrad.
4. Przewodniczący komisji ma prawo podjąć decyzję o wykluczeniu posła z posiedzenia komisji, jeżeli poseł nadal uniemożliwia prowadzenie obrad i na tym samym posiedzeniu został już upomniany w trybie ust. 3; poseł wykluczony z posiedzenia komisji jest obowiązany natychmiast opuścić salę, w której odbywa się posiedzenie komisji. Jeżeli poseł nie opuści sali, w której odbywa się posiedzenie komisji, przewodniczący komisji zarządza przerwę w obradach.

5. Od decyzji przewodniczącego komisji poseł może odwołać się do prezydium komisji, które niezwłocznie rozstrzyga sprawę. Do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy poseł nie bierze udziału w posiedzeniu.
6. O sposobie załatwienia odwołania prezydium komisji niezwłocznie zawiadamia komisję, jednak nie później niż na następnym posiedzeniu. Decyzja prezydium komisji jest ostateczna.

Art. 156.

1. Komisja może postanowić odbycie posiedzenia zamkniętego, określając osoby, których udział w posiedzeniu jest niezbędny. Ta część posiedzenia, podczas której zapada postanowienie, jest zamknięta.
2. Przewodniczący komisji przyznaje klauzulę tajności dokumentom zawierającym tajemnicę służbową lub państwową wytworzonym na posiedzeniu zamkniętym komisji.

Art. 157.

Na wypowiedziane przez posłów w toku posiedzenia komisji wnioski i uwagi uczestniczący w posiedzeniu przedstawiciele organów państwowych, instytucji i organizacji udzielają odpowiedzi na tym samym lub najbliższym posiedzeniu komisji; w uzasadnionych wypadkach odpowiedź ta może być udzielona w formie pisemnej; o treści nadesłanych odpowiedzi przewodniczący komisji informuje komisję na najbliższym posiedzeniu.

Art. 158.

1. Komisja uchwała dezyderaty, opinie, sprawozdania, a także projekty uchwał, rezolucji, apeli, oświadczeń lub deklaracji Sejmu. Komisja, w drodze uchwały, może przyjąć do wiadomości przedłożoną jej informację bądź stanowisko.
2. *(uchylony)*

Art. 159.

1. Dezyderat zawiera postulaty komisji w określonych sprawach i może być skierowany do Rady Ministrów lub poszczególnych jej członków, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Prokuratora Generalnego oraz Głównego Inspektora Pracy.
2. Uchwalone przez komisje dezyderaty przedstawiane są przez przewodniczącego komisji Marszałkowi Sejmu, który przesyła je odpowiednim organom.

3. Marszałek Sejmu może zwrócić komisji uchwalony przez nią dezyderat z uмотywowanym zaleceniem ponownego rozpatrzenia sprawy; dezyderat ponownie przez komisję uchwalony Marszałek Sejmu przesyła adresatowi.
4. Organ, pod którego adresem uchwalony został dezyderat komisji, ma obowiązek ustosunkować się do niego i pisemnie powiadomić Marszałka Sejmu o zajętym stanowisku w ciągu 30 dni od dnia otrzymania dezyderatu, chyba że Marszałek Sejmu, na wniosek zainteresowanego organu, po porozumieniu z prezydium komisji, ustali inny termin.
5. Odpowiedzi organów państwowych na dezyderaty oraz informacje tych organów o przebiegu realizacji dezyderatów są rozpatrywane na posiedzeniach komisji.
6. W razie nieotrzymania odpowiedzi w terminie lub uznania otrzymanej odpowiedzi za niezadowalającą, komisja może ponowić dezyderat, przedłożyć Marszałkowi Sejmu wniosek o zwrócenie odpowiedzi jako niezadowalającej lub przedłożyć Sejmowi projekt odpowiedniej uchwały lub rezolucji.

Art. 160.

1. Opinia zawiera stanowisko w określonej sprawie; komisja może przedstawić opinię organom wymienionym w art. 159 ust. 1, a także innym centralnym urządóm i instytucjom państwowym; przepisy art. 159 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.
2. Komisja może zwrócić się do adresata opinii o przedstawienie stanowiska w sprawach podniesionych w opinii, jak również o informacje o przebiegu realizacji wniosków wynikających z tej opinii; adresat opinii jest obowiązany na żądanie komisji przedstawić stanowisko w terminie określonym w art. 159 ust. 4; w sprawach tych stosuje się odpowiednio przepisy art. 159 ust. 5 i 6.

Art. 161.

1. W sprawach związanych z wprowadzeniem w życie i wykonywaniem ustaw i uchwał Sejmu właściwe komisje przeprowadzają kontrole.
2. W wypadkach gdy problematyka zamierzonej kontroli wiąże się z przedmiotowym zakresem działania także innej komisji, kontrola taka powinna być podjęta we współdziałaniu z zainteresowaną komisją jako kontrola wspólna bądź przy udziale przedstawicieli takiej komisji.
3. Prezydium Sejmu określa ogólne zasady przeprowadzania kontroli.
4. Komisja przeprowadzająca kontrolę określa zakres oraz sposób jej przeprowadzenia.

Art. 162.

1. Wyniki kontroli, o których mowa w art. 161 ust. 1, ujmują się w sprawozdaniach, które przekazuje się Marszałkowi Sejmu.
2. Marszałek Sejmu zarządza doręczenie sprawozdań, o których mowa w ust. 1, wszystkim posłom; sprawozdanie może być przedmiotem obrad na posiedzeniu Sejmu.

Art. 162a.

1. Wniosek komisji o przeprowadzenie kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli powinien zawierać cel i zakres zlecanej kontroli oraz wskazywać podmiot podlegający kontroli.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, przedstawiany jest przez przewodniczącego komisji Marszałkowi Sejmu, który przesyła wniosek adresatowi.
3. Marszałek Sejmu może zwrócić komisji uchwalony przez nią wniosek z umotywowanym zaleceniem ponownego rozpatrzenia sprawy; wniosek ponownie uchwalony przez komisję Marszałek Sejmu przesyła adresatowi.

Art. 163.

1. Komisje mogą odbywać posiedzenia wspólne, którym przewodniczy jeden z przewodniczących komisji.
2. ¹¹⁾ Komisje obradujące wspólnie przyjmują uchwały większością głosów w obecności co najmniej 1/3 liczby członków każdej z uczestniczących w posiedzeniu komisji.
3. *(uchylony)*
4. *(uchylony)*
5. *(uchylony)*

Art. 163a.

1. Uchwały komisji zapadają większością głosów w obecności co najmniej 1/3 liczby członków komisji, chyba że ustawa lub uchwała stanowi inaczej.
2. W przypadku zgłoszenia na posiedzeniu komisji wniosku w sprawie proceduralnej wniosek taki głosowany jest niezwłocznie. W przypadku uzyskania w głosowaniu nad wnioskiem równej liczby głosów, o przyjęciu albo o odrzuceniu uchwały w tej sprawie rozstrzyga głos prowadzącego obrady, jeżeli nie wstrzymał się on od głosu.

¹¹⁾ Patrz wykładnia - uchwała nr 34 Prezydium Sejmu z dnia 19 kwietnia 1995 r.

3. W przypadku gdy zaistniały wątpliwości, czy wskutek przyjętych poprawek nie zachodzą sprzeczności pomiędzy poszczególnymi przepisami projektu, komisja może, na wniosek członka komisji, podjąć w głosowaniu decyzję o powrocie do rozpatrywania danej sprawy.
4. Do głosowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 188 ust. 2 pkt 1 i ust. 3.

Art. 164.

1. ¹²⁾ W sprawach przekazanych komisji do rozpatrzenia przez Sejm, Marszałka Sejmu lub Prezydium Sejmu komisja przedstawia sprawozdanie.
2. Komisje wybierają ze swojego składu sprawozdawcę na posiedzenie Sejmu, który przedstawia w sposób obiektywny wnioski zawarte w sprawozdaniu komisji.

Art. 165.

1. Komisje mogą ze swojego składu powoływać podkomisje, określając ich skład oraz zakres działania; powołanie podkomisji stałej wymaga zgody Prezydium Sejmu.
2. W pracach podkomisji odpowiednie zastosowanie mają przepisy art. 149, 150, 151, 152 ust. 1, art. 154 ust. 1, 1a, 3 i 5, art. 155, 156 i art. 163a ust. 1.

[Art. 166.

1. *Z przebiegu każdego posiedzenia komisji sporządza się protokół oraz biuletyn.*
2. *Protokół obejmuje szczegółowy zapis przebiegu posiedzenia oraz - w załącznikach - teksty przyjętych uchwał, sprawozdań i projektów, a także zestawienie poprawek zgłoszonych w formie pisemnej do projektu ustawy i uchwały, teksty przedłożonych odpowiedzi, informacji i innych materiałów. Członek komisji, a także inna osoba zabierająca głos w dyskusji może zgłosić uwagi do protokołu; o przyjęciu lub odrzuceniu uwag decyduje komisja. Protokół, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, uważa się za przyjęty. Protokół podpisuje przewodniczący komisji prowadzący obrady. Protokół stanowi urzędowe stwierdzenie przebiegu obrad komisji.*
3. *Biuletyn jest nieurzędowym streszczeniem obrad komisji; przeznaczony jest przede wszystkim dla prasy, radia i telewizji.]*

<Art. 166.

1. **Z przebiegu każdego posiedzenia komisji sporządza się protokół, który stanowi urzędowe stwierdzenie przebiegu obrad.**

Nowe brzmienie art. 166
wchodzi w życie z dniem
rozpoczęcia VII kadencji
Sejmu

¹²⁾ Patrz wykładnia - uchwała nr 73 Prezydium Sejmu z dnia 24 października 1996 r.

2. **Protokół obejmuje krótki opis przebiegu posiedzenia, a w załączniku zredagowany stylistycznie pełny zapis jego przebiegu. Do protokołu załącza się także listy obecności, teksty projektów, przyjętych sprawozdań, uchwał, opinii, dezyderatów oraz teksty poprawek zgłoszonych w formie pisemnej do projektów ustaw i uchwał, teksty przedłożonych odpowiedzi, informacji i innych materiałów.**
3. **Członek komisji, a także inna osoba zabierająca głos w dyskusji, może zgłosić uwagi do protokołu; o ich przyjęciu lub odrzuceniu decyduje komisja. Protokół, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, uważa się za przyjęty. Protokół podpisuje przewodniczący obradom komisji oraz sporządzający protokół.**
4. **W Systemie Informacyjnym Sejmu, o którym mowa w art. 201a, umieszcza się wskazany w ust. 2 pełny zapis przebiegu obrad.>**

Art. 167.

Komisje, na zasadach i w trybie określonych przez Prezydium Sejmu, mogą przeprowadzać w wyznaczonym przez siebie składzie wizytacje oraz badania działalności poszczególnych zakładów oraz spółek z udziałem Skarbu Państwa, przedsiębiorstw i innych instytucji państwowych.

Art. 168.

1. Na zakończenie kadencji komisja sporządza sprawozdanie ze swojej działalności.
2. Sprawozdanie komisji może być umieszczone w porządku dziennym posiedzenia Sejmu.

Dział III Posiedzenia Sejmu

Rozdział 1 Przepisy ogólne

Art. 169.

1. Sejm obraduje na posiedzeniach.
2. Przedmiotem obrad na posiedzeniach Sejmu są w szczególności:

- 1) wybór Marszałka, wicemarszałków i sekretarzy Sejmu oraz komisji sejmowych,
- 2) powoływanie i odwoływanie Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,
- 3) wybór sędziów Trybunału Konstytucyjnego, zastępców przewodniczącego i członków Trybunału Stanu, członków Rady Polityki Pieniężnej, członków Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz posłów - członków Krajowej Rady Sądownictwa,
- 4) orędzia Prezydenta,
- 5) projekty ustaw i uchwał Sejmu,
- 6) uchwały Senatu o wprowadzeniu poprawek do ustawy uchwalonej przez Sejm lub jej odrzuceniu,
- 7) wnioski Prezydenta w sprawie ponownego rozpatrzenia uchwalonej ustawy,
- 8) projekty ustawy budżetowej i innych planów finansowych państwa, a także sprawozdania z ich wykonania wraz z wnioskiem w przedmiocie absolutorium,
- 9) exposé Prezesa Rady Ministrów wraz z wnioskiem o udzielenie Rządowi¹³⁾ wotum zaufania,
- 10) wybór Rady Ministrów w wypadkach określonych w przepisach konstytucyjnych,
- 11) wnioski o wyrażenie wotum nieufności Radzie Ministrów lub poszczególnym ministrom,
- 12) uwagi Najwyższej Izby Kontroli do sprawozdań Rady Ministrów z wykonania zadań społeczno-gospodarczych oraz analiza wykonania budżetu, a także sprawozdanie Najwyższej Izby Kontroli ze swojej działalności,
- 13) informacje Trybunału Konstytucyjnego o istotnych problemach wynikających z jego działalności i orzecznictwa,
- 14) coroczne informacje Rzecznika Praw Obywatelskich o jego działalności oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela,
- 14a) coroczne informacje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o działalności Sądu Najwyższego oraz o wynikających z niej istotnych problemach,
- 14b) informacje Krajowej Rady Sądownictwa z jej rocznej działalności oraz postulaty co do aktualnych problemów i potrzeb wymiaru sprawiedliwości,

¹³⁾ Radzie Ministrów, zgodnie z art. 154 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

- 14c) coroczne informacje Rzecznika Praw Dziecka o jego działalności oraz uwagi o stanie przestrzegania praw dziecka,
- 14d) roczne sprawozdania Prezesa Narodowego Banku Polskiego z działalności Narodowego Banku Polskiego,
- 14e) coroczne sprawozdania z działalności Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji,
- 15) okresowe informacje i sprawozdania z działalności instytucji i organów władzy państwowej innych niż te, o których mowa w pkt 12-14e i 15a, przedkładane na podstawie odrębnych przepisów,
- 15a) okresowe informacje Rady Ministrów o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej,
- 16) sprawy związane z wprowadzaniem w życie i wykonywaniem ustaw i uchwał,
- 17) informacje bieżące i pytania w sprawach bieżących,
- 18) inne sprawy wniesione lub przekazane przez Prezydenta, Radę Ministrów, Prezydium Sejmu, komisje sejmowe oraz posłów.

Art. 170.

1. Prezydent uczestniczy w posiedzeniu Sejmu, gdy uzna to za celowe.
2. W posiedzeniach Sejmu uczestniczą członkowie Rady Ministrów oraz Prezes Najwyższej Izby Kontroli; potwierdzają oni swoją obecność podpisem na liście obecności. W razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu, mogą oni delegować swoich upoważnionych zastępców.
3. W posiedzeniach Sejmu mogą uczestniczyć: Marszałek Senatu, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego - Przewodniczący Trybunału Stanu, Prezes Trybunału Konstytucyjnego, Rzecznik Praw Obywatelskich, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, Prezes Narodowego Banku Polskiego, Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Szef Kancelarii Prezydenta oraz sekretarze stanu w Kancelarii Prezydenta.
4. Prawo wstępu na salę posiedzeń Sejmu mają również osoby i delegacje zaproszone przez Marszałka Sejmu oraz upoważnieni przez niego pracownicy Kancelarii Sejmu.

Art. 171.

1. Marszałek Sejmu najpóźniej na 7 dni przed planowanym posiedzeniem zawiadamia o dacie i porządku dziennym tego posiedzenia posłów, Prezydenta, Mar-

szafka Senatu, członków Rady Ministrów, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Rzecznika Praw Obywatelskich.

2. W szczególnie uzasadnionych wypadkach termin, o którym mowa w ust. 1, może ulec skróceniu.

Art. 172.

1. Posiedzenia Sejmu są jawne. Jawność posiedzeń Sejmu zapewnia się w szczególności poprzez:
 - 1) wcześniejsze informowanie opinii publicznej o posiedzeniach Sejmu,
 - 2) umożliwienie prasie, radiu i telewizji sporządzania sprawozdań z posiedzeń Sejmu,
 - 3) umożliwienie publiczności obserwowania obrad Sejmu z galerii w sali posiedzeń Sejmu, na zasadach określonych przez Marszałka Sejmu w przepisach porządkowych.
2. Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu lub co najmniej 30 posłów, może uchwalić tajność obrad, jeżeli wymaga tego dobro Państwa.
3. Sejm rozstrzyga o tajności obrad bez udziału publiczności i przedstawicieli prasy, radia i telewizji, po wysłuchaniu uzasadnienia wniosku - bez debaty. Uchwała o tajności obrad podejmowana jest bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

Art. 173.

1. Posiedzenia Sejmu odbywają się w terminach ustalonych przez Prezydium Sejmu lub uchwałą Sejmu.
2. Porządek dzienny posiedzenia Sejmu ustala Marszałek Sejmu, po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów.
3. Wnioski o uzupełnienie porządku dziennego mogą zgłaszać kluby, koła oraz grupy co najmniej 15 posłów, przedstawiając je Marszałkowi Sejmu w formie pisemnej do godziny 21.00 dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia posiedzenia Sejmu.
4. W przypadku braku jednolitej opinii Konwentu Seniorów w sprawie porządku dziennego posiedzenia, w spornych punktach porządku rozstrzyga Sejm, po przedstawieniu sprawy przez Marszałka Sejmu. Głosowanie nie jest poprzedzone debatą ani zadawaniem pytań.
5. Wnioski nieuwzględnione przez Marszałka Sejmu, o których mowa w ust. 3, stają się przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sejm w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy od dnia ich złożenia.

6. Przepisów ust. 3-5 nie stosuje się do wniosku, o którym mowa w art. 10a ust. 1.

Art. 174.

1. Wypowiedziane przez posłów w toku posiedzenia Sejmu wnioski i uwagi podlegają wnikliwemu rozpatrzeniu przez właściwe organy państwowe, instytucje i organizacje.
2. Marszałek Sejmu może zwrócić się do właściwych organów, instytucji i organizacji o przedstawienie stanowiska w sprawie wniosku lub uwagi wypowiedzianej przez posła w toku posiedzenia Sejmu.

Art. 175.

1. Marszałek Sejmu czuwa nad przestrzeganiem w toku obrad Regulaminu Sejmu oraz powagi i porządku na sali posiedzeń.
2. Marszałek Sejmu może zwrócić uwagę posłowi, który w wystąpieniu swoim odbiega od przedmiotu obrad określonego w porządku dziennym, przywołaniem posła "do rzeczy". Po dwukrotnym przywołaniu posła "do rzeczy" Marszałek może odebrać przemawiającemu głos.
3. Marszałek Sejmu po uprzednim zwróceniu uwagi ma prawo przywołać posła "do porządku", jeżeli uniemożliwia on prowadzenie obrad.
4. W przypadku niezastosowania się przez posła do polecenia Marszałka Sejmu, o którym mowa w ust. 3, Marszałek Sejmu ma prawo ponownie przywołać posła "do porządku", stwierdzając, że uniemożliwia on prowadzenie obrad.
5. Marszałek ma prawo podjąć decyzję o wykluczeniu posła z posiedzenia Sejmu, jeżeli poseł nadal uniemożliwia prowadzenie obrad i na tym samym posiedzeniu został już upomniany w trybie ust. 4; poseł wykluczony z posiedzenia Sejmu jest obowiązany natychmiast opuścić salę posiedzeń. Jeżeli poseł nie opuści sali posiedzeń, Marszałek Sejmu zarządza przerwę w obradach.
6. Od decyzji Marszałka Sejmu poseł może odwołać się do Prezydium Sejmu, które niezwłocznie rozstrzyga sprawę po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich. Do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy poseł nie bierze udziału w posiedzeniu.
7. O sposobie załatwienia odwołania Prezydium Sejmu niezwłocznie zawiadamia Sejm, jednak nie później niż na następnym posiedzeniu. Decyzja Prezydium Sejmu jest ostateczna.

Art. 176.

1. Z przebiegu posiedzenia Sejmu sporządza się protokół oraz sprawozdanie stenograficzne, które stanowią jedyne urzędowe stwierdzenie przebiegu obrad.

[2. Sprawozdanie stenograficzne obejmuje zredagowany stylistycznie pełny zapis przebiegu obrad oraz załączniki - teksty interpelacji i odpowiedzi na interpelacje, zestawienia zgłoszonych w debacie poprawek do projektów ustaw i uchwał, imienne wykazy wyników głosowań. Sprawozdanie stenograficzne obejmuje również teksty niewygłoszone w Sejmie, jeżeli Marszałek Sejmu na wniosek posła wyraził zgodę na ich opublikowanie w tej formie. Teksty niewygłoszone są oznakowane w sposób umożliwiający ich odróżnienie od tekstów wygłoszonych.]

<2. Sprawozdanie stenograficzne obejmuje zredagowany stylistycznie pełny zapis przebiegu obrad oraz załączniki - teksty interpelacji i zapytań poselskich oraz odpowiedzi na nie, zestawienia zgłoszonych w debacie poprawek do projektów ustaw i uchwał, imienne wykazy wyników głosowań oraz, z zastrzeżeniem art. 187a zdanie drugie, teksty wystąpień niewygłoszonych w danym punkcie porządku dziennego i teksty niewygłoszonych oświadczeń poselskich. Teksty niewygłoszone są oznakowane w sposób umożliwiający ich odróżnienie od tekstów wygłoszonych.>

Nowe brzmienie ust. 2 w art. 176 wchodzi w życie z dniem rozpoczęcia VII kadencji Sejmu

3. Poseł oraz każdy uczestnik posiedzenia biorący udział w dyskusji może autoryzować swoje wystąpienie, wprowadzając poprawki redakcyjne, nie później niż w ciągu 5 godzin od czasu wygłoszenia przemówienia. Poprawki zgłoszone po terminie umieszcza się w kolejnym sprawozdaniu stenograficznym.
4. Protokół posiedzenia Sejmu obejmuje krótki zapis o przebiegu obrad, a także - w załącznikach - pełne teksty uchwalonych ustaw, podjętych uchwał, przedłożonych sprawozdań i wniosków oraz innych materiałów rozpatrywanych przez Sejm.
5. Poseł oraz każdy uczestnik posiedzenia biorący udział w dyskusji może zgłosić zastrzeżenia lub poprawkę do sporządzonego protokołu nie później niż do chwili rozpoczęcia następnego posiedzenia Sejmu. O przyjęciu lub odrzuceniu poprawki Sejm rozstrzyga większością głosów bez dyskusji.
6. Protokół, do którego nie wniesiono zastrzeżeń lub poprawek, uważa się za przyjęty. Przyjęcie protokołu potwierdza podpisem Marszałek Sejmu lub przewodniczący obradom wicemarszałek oraz prowadzący protokół sekretarz posiedzenia. Protokół, opatrzony pieczęcią Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przechowuje się w archiwum Sejmu.
7. Drukowanie sprawozdań stenograficznych zarządza Marszałek Sejmu.

Art. 177.

Miejsca wspólnej pracy posłów są strefami bezdymnymi.

Rozdział 2 Obrady Sejmu

Art. 178.

Obradami Sejmu kieruje Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek, przy pomocy dwóch sekretarzy Sejmu.

Art. 179.

1. Marszałek Sejmu udziela głosu w sprawach objętych porządkiem dziennym posiedzenia.
2. Posłowie, którzy zamierzają wziąć udział w dyskusji nad określonym punktem porządku dziennego, zapisują się do głosu u sekretarza Sejmu prowadzącego listę mówców.
3. Marszałek Sejmu udziela głosu posłom według kolejności zapisu. Prezydium Sejmu może, po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów, ustalić inną kolejność mówców.

Art. 180.

1. Przemówienia posłów w dyskusji nie mogą trwać dłużej niż 10 minut, z wyjątkiem wystąpień klubowych, które nie mogą przekraczać 20 minut. Marszałek Sejmu, po porozumieniu z Konwentem Seniorów, może ustalić inny czas przemówień i przedstawić do zatwierdzenia Sejmowi.
2. W debacie nad daną sprawą poseł może zabierać głos tylko dwa razy. Powtórne przemówienie posła w tej samej sprawie nie może trwać dłużej niż 5 minut.
3. O przedłużeniu czasu przemówienia lub o udzieleniu posłowi głosu dodatkowo decyduje Marszałek.

Art. 181.

1. Prezydium Sejmu po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów przedstawia Sejmowi propozycję przeprowadzenia debaty w ramach limitów czasowych przysługujących klubom i kołom poselskim.
2. W razie ustalenia przez Sejm prowadzenia dyskusji w sposób określony w ust. 1:
 - 1) (*uchylony*)
 - 2) niedopuszczalne jest zgłaszanie wniosków formalnych, o których mowa w art. 184 ust. 3 pkt 1 - w zakresie dotyczącym zamknięcia posiedzenia, pkt 3, pkt 4 - w zakresie dotyczącym zamknięcia dyskusji, pkt 7, pkt 8 oraz pkt 10.
3. Debata, o której mowa w ust. 1, może być prowadzona w formie oświadczeń w imieniu klubów i kół. W takim przypadku klub lub koło decyduje czy w jego imieniu w ramach przysługującego mu limitu czasowego wystąpi jeden czy też więcej posłów.

4. Czas przeznaczony na przemówienia posła niezrzeszonego nie może trwać łącznie dłużej niż sześć minut podczas jednego posiedzenia Sejmu.

Art. 182.

1. Marszałek Sejmu może dopuścić w trakcie rozpatrywania punktu porządku dziennego do zadawania pytań; przepis ten nie ma zastosowania do innych pytań przewidzianych przepisami Regulaminu Sejmu.
2. Prawo do zadania pytań przed każdym głosowaniem przysługuje jednemu posłowi z każdego klubu i koła.
3. Posłowie, którzy zamierzają zadać pytanie, zapisują się do głosu u sekretarza Sejmu prowadzącego listę posłów zadających pytanie. Przepis art. 179 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 183.

1. Marszałek Sejmu może określić jednakowy dla wszystkich posłów limit czasowy przysługujący posłowi na zadanie pytań.
2. Prezydium Sejmu określa środki służące przestrzeganiu limitu czasowego przysługującego posłowi na zadanie pytania oraz zasady zastosowania tych środków.

Art. 184.

1. Marszałek Sejmu udziela głosu poza porządkiem dziennym posiedzenia lub w związku z dyskusją jedynie dla zgłoszenia wniosku formalnego lub sprostowania błędnie zrozumianego lub nieściśle przytoczonego stwierdzenia mówcy, z zastrzeżeniem ust. 7.
2. Wnioski formalne mogą dotyczyć wyłącznie spraw będących przedmiotem porządku dziennego i przebiegu posiedzenia.
3. Do wniosków formalnych zalicza się wnioski o:
 - 1) przerwanie, odroczenie lub zamknięcie posiedzenia,
 - 2) uchwalenie tajności posiedzenia,
 - 3) zamknięcie listy mówców,
 - 4) zamknięcie dyskusji,
 - 5) przejście do porządku dziennego,
 - 6) odesłanie do komisji,
 - 7) głosowanie bez dyskusji,

- 8) zmianę w sposobie prowadzenia dyskusji,
 - 9) zmianę w sposobie przeprowadzenia głosowania,
 - 10) ograniczenie czasu przemówień,
 - 11) stwierdzenie quorum,
 - 12) przeliczenie głosów.
4. O wniosku formalnym, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, 4 i 10-12, Sejm rozstrzyga większością głosów obecnych posłów.
 5. Sejm rozstrzyga o wniosku formalnym po wysłuchaniu wnioskodawcy i ewentualnie jednego przeciwnika wniosku.
 6. Wniosek, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, dotyczący zamknięcia posiedzenia oraz wniosek, o którym mowa w ust. 3 pkt 4, dotyczący zamknięcia dyskusji nie mogą być złożone w trakcie debaty nad projektem ustawy konstytucyjnej lub zmiany przepisów konstytucyjnych¹⁵⁾, a także nad projektem ustawy budżetowej i innych planów finansowych państwa.
 7. Marszałek Sejmu udziela głosu poza porządkiem dziennym posiedzenia w celu zgłoszenia wniosku o odroczenie dyskusji. Marszałek Sejmu może poddać pod głosowanie wniosek, o którym mowa w zdaniu pierwszym. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.
 8. Wystąpienia poza porządkiem dziennym nie mogą trwać dłużej niż 2 minuty.
 9. Prezydium Sejmu określa środki służące przestrzeganiu limitu czasowego przysługującego posłowi na wystąpienie poza porządkiem dziennym oraz zasady zastosowania tych środków.

Art. 185.

1. Marszałek Sejmu może udzielić głosu posłowi poza porządkiem obrad dla wygłoszenia oświadczenia poselskiego. Przedmiotem oświadczenia poselskiego nie może być sprawa, której merytoryczna treść jest interpelacją lub zapytaniem poselskim. Oświadczenie poselskie może być wygłaszane jedynie na zakończenie każdego dnia obrad.
2. Oświadczenia poselskie nie mogą trwać dłużej niż 5 minut.
3. Nad oświadczeniem poselskim nie przeprowadza się dyskusji.
4. Prezydium Sejmu określa środki służące przestrzeganiu limitu czasowego przysługującego posłowi na wygłoszenie oświadczenia poselskiego oraz zasady zastosowania tych środków.

¹⁵⁾ Dotyczy projektu ustawy o zmianie Konstytucji zgodnie z przepisami Rozdziału XII Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 186.

1. Marszałek Sejmu udziela głosu Prezydentowi na jego życzenie poza porządkiem dziennym w celu wygłoszenia orędzia. Nad orędziem nie przeprowadza się dyskusji.
2. Marszałek Sejmu udziela głosu członkom Rady Ministrów, Prezesowi Najwyższej Izby Kontroli, Szefowi Kancelarii Prezydenta oraz sekretarzowi stanu w Kancelarii Prezydenta zastępującego Szefa Kancelarii Prezydenta na danym posiedzeniu, poza kolejnością mówców zapisanych do głosu, ilekroć tego zażądata.
3. Marszałek Sejmu udziela głosu Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego - Przewodniczącemu Trybunału Stanu, Prezesowi Trybunału Konstytucyjnego, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego, Przewodniczącemu Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącemu Krajowej Rady Sądownictwa, Przewodniczącemu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych oraz Prezesowi Narodowego Banku Polskiego - w sprawach objętych zakresem ich ustawowej działalności - poza kolejnością mówców zapisanych do głosu.

Art. 187.

- 3) Z zastrzeżeniem wynikającym z art. 186, po wyczerpaniu listy mówców zapisanych do głosu mogą przemawiać jedynie sprawozdawca i wnioskodawca, a następnie Marszałek Sejmu zamyka dyskusję.

Art. 187.

- 4) Z zastrzeżeniem wynikającym z art. 186, po wyczerpaniu listy mówców zapisanych do głosu mogą przemawiać jedynie wnioskodawca, przedstawiciel Komisji Ustawodawczej, o którym mowa w art. 85, oraz sprawozdawca, a następnie Marszałek Sejmu zamyka dyskusję.

Art. 187a wchodzi w życie z dniem rozpoczęcia VII kadencji Sejmu

<Art. 187a.

Posel może na posiedzeniu, w którym uczestniczy, złożyć Marszałkowi Sejmu podpisany przez siebie tekst wystąpienia niewygłoszonego w danym punkcie porządku dziennego i tekst niewygłoszonego oświadczenia poselskiego. Marszałek Sejmu może wyrazić zgodę na opublikowanie takiego tekstu w sprawozdaniu stenograficznym z przebiegu posiedzenia Sejmu.>

**Rozdział 3
Głosowanie**

Art. 188.

1. Po zamknięciu dyskusji Marszałek Sejmu oznajmia, że Sejm przystępuje do głosowania. Od tej chwili można zabierać głos tylko dla zgłoszenia lub uzasadnienia wniosku formalnego o sposobie lub porządku głosowania i to jedynie przed wezwaniem posłów przez Marszałka do głosowania.
2. Głosowanie jest jawne i odbywa się przez:
 - 1) podniesienie ręki przy równoczesnym wykorzystaniu urządzenia do liczenia głosów,
 - 2) użycie kart do głosowania podpisanych imieniem i nazwiskiem posła (głosowanie imienne).
3. W razie niemożności przeprowadzenia głosowania przy pomocy urządzenia do liczenia głosów, Marszałek Sejmu może zarządzić głosowanie przez podniesienie ręki i obliczenie głosów przez sekretarzy.
4. O przeprowadzeniu głosowania imiennego decyduje Sejm większością głosów na wniosek Marszałka Sejmu lub na pisemny wniosek poparty przez co najmniej 30 posłów. Głosowanie imienne odbywa się przy wykorzystaniu przygotowanej w tym celu urny; posłowie kolejno, w porządku alfabetycznym, wyczytywani przez sekretarza Sejmu, wrzucają swoje kartki do urny. Otwarcia urny oraz obliczenia głosów dokonuje pięciu, wyznaczonych przez Marszałka Sejmu, sekretarzy Sejmu.
5. Wyniki głosowania ogłasza Marszałek Sejmu. Wyniki głosowania imiennego Marszałek ogłasza na podstawie protokołu przedstawionego przez sekretarzy Sejmu dokonujących obliczenia głosów. Wyniki głosowania są ostateczne i nie mogą być przedmiotem dyskusji, z zastrzeżeniem art. 189.

Art. 189.

1. W razie gdy wynik głosowania budzi uzasadnione wątpliwości, Sejm może dokonać reasumpcji głosowania.
2. Wniosek może być zgłoszony wyłącznie na posiedzeniu, na którym odbyło się głosowanie.
3. Sejm rozstrzyga o reasumpcji głosowania na pisemny wniosek co najmniej 30 posłów.
4. Reasumpcji głosowania nie podlegają wyniki głosowania imiennego.

Art. 190.

Sejm uchwała ustawy większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja stanowi inaczej. W tym samym trybie Sejm

podejmuje uchwały i inne rozstrzygnięcia, jeżeli przepisy Konstytucji, ustaw albo Regulaminu Sejmu nie stanowią inaczej.

Rozdział 4

Interpelacje, informacje bieżące, zapytania poselskie i pytania w sprawach bieżących

Art. 191.

1. Interpelacje, wnioski o przedstawienie informacji bieżących, zapytania poselskie i pytania w sprawach bieżących mogą być kierowane do członków Rady Ministrów.
2. Marszałek Sejmu wprowadza do porządku dziennego każdego posiedzenia Sejmu punkt "Informacja bieżąca" oraz punkt "Pytania w sprawach bieżących".

Art. 192.

1. Posłowi przysługuje prawo złożenia interpelacji w sprawach o zasadniczym charakterze i odnoszących się do problemów związanych z polityką państwa.
2. Interpelacja powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające zeń pytania oraz powinna być skierowana zgodnie z właściwością interpelowanego.
3. Interpelację składa się w formie pisemnej na ręce Marszałka Sejmu.
4. Prezydium Sejmu pozostawia bez biegu interpelację, która nie spełnia wymogów określonych w ust. 1 i 2.
5. Prezydium Sejmu może zażądać skreślenia z interpelacji zwrotów sprzecznych z zasadami etyki poselskiej, pod rygorem nieprzyjęcia interpelacji.
6. Marszałek Sejmu przesyła interpelację niezwłocznie interpelowanemu.
7. Marszałek Sejmu informuje Sejm na posiedzeniu o przyjętych interpelacjach. Tekst interpelacji ogłasza się w załączniku do sprawozdania stenograficznego z posiedzenia Sejmu. Marszałek Sejmu informuje Sejm na posiedzeniu o nadesłanych odpowiedziach na interpelacje oraz o braku odpowiedzi na interpelacje.

Art. 193.

1. Odpowiedź na interpelację jest udzielana w formie pisemnej nie później niż w terminie 21 dni od dnia otrzymania interpelacji.

2. Odpowiedź pisemną składa się na ręce Marszałka Sejmu z dołączeniem dwóch odpisów. Marszałek Sejmu przesyła interpelantowi odpis odpowiedzi. Tekst pisemnej odpowiedzi na interpelację ogłasza się w załączniku do sprawozdania stenograficznego z posiedzenia Sejmu.
3. W razie uznania odpowiedzi, o której mowa w ust. 2, za niezadowolającą interpelant może zwrócić się do Marszałka Sejmu o wystąpienie do interpelowanego z żądaniem dodatkowych wyjaśnień na piśmie, uzasadniając przyczyny nieprzyjęcia odpowiedzi. Z wnioskiem takim można wystąpić tylko raz, nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania niezadowolającej odpowiedzi. Dodatkowe wyjaśnienia udzielane są przez interpelowanego w terminie 21 dni od dnia otrzymania żądania dodatkowych wyjaśnień.

Art. 194.

1. Klubowi oraz grupie co najmniej 15 posłów przysługuje prawo złożenia wniosku o przedstawienie na posiedzeniu Sejmu przez członka Rady Ministrów informacji bieżącej, zwanej dalej "informacją". Przepisy art. 192 ust. 1-6 stosuje się odpowiednio.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, przedkładany jest do godziny 21.00 dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia posiedzenia Sejmu, wraz z uzasadnieniem oraz wskazaniem jego adresata.
3. Prezydium Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, ustala, która ze zgłoszonych propozycji informacji zostaje uwzględniona i rozpatrzona na najbliższym posiedzeniu Sejmu. Dokonując wyboru tematu informacji Prezydium Sejmu kieruje się przede wszystkim jej znaczeniem i aktualnością. Bierze także pod uwagę liczebność klubu lub koła, które zgłosiły propozycje tematyczne informacji.
4. W przypadku braku jednolitej opinii Konwentu Seniorów w sprawie, o której mowa w ust. 3, o wyborze informacji rozstrzyga Sejm, po przedstawieniu sprawy przez Marszałka Sejmu.
 - 4a. Wybrana zostaje, z zastrzeżeniem ust. 4b, informacja, która uzyskała większość głosów.
 - 4b. Jeżeli wyborowi zostają poddane więcej niż 2 informacje, wybrana zostaje ta, która uzyskała bezwzględną większość głosów. Jeżeli bezwzględnej większości głosów nie uzyskała żadna z poddanych pod głosowanie informacji, przeprowadza się głosowanie ponowne, wykreślając z listy głosowanych informacji tę informację, która uzyskała najmniejszą liczbę głosów. Głosowania przeprowadza się do momentu, w którym wyborowi zostają poddane dwie informacje; w tym przypadku stosuje się przepis ust. 4a.
5. Prezydium Sejmu informuje posłów, która ze zgłoszonych informacji zostanie włączona do porządku dziennego określonego posiedzenia Sejmu.

6. Rozpatrzenie informacji na posiedzeniu Sejmu obejmuje przedstawienie uzasadnienia wniosku przez posła wyznaczonego przez podmiot uprawniony do jego złożenia oraz udzielenie odpowiedzi przez przedstawiciela Rady Ministrów. Przedstawienie uzasadnienia wniosku nie może trwać dłużej niż 5 minut; udzielenie odpowiedzi nie może trwać dłużej niż 10 minut.
7. W sprawie przedstawionej informacji przeprowadza się dyskusję.
8. Wystąpienia w dyskusji posłów nie mogą trwać dłużej niż 2 minuty; kolejność wystąpień określa Marszałek Sejmu, uwzględniając naprzemienne zabieranie głosu przez posłów z klubów, kół oraz przez posłów niezrzeszonych.
9. Na zakończenie dyskusji głos zabierają kolejno: przedstawiciel wnioskodawców oraz przedstawiciel Rady Ministrów; wystąpienie przedstawiciela wnioskodawców nie może trwać dłużej niż 5 minut, a wystąpienie przedstawiciela Rady Ministrów nie może trwać dłużej niż 10 minut. Marszałek Sejmu może wyrazić zgodę na wydłużenie wystąpienia przedstawiciela Rady Ministrów.
10. Czas przeznaczony na rozpatrzenie punktu "Informacja bieżąca" nie może być dłuższy niż 90 minut.

Art. 195.

1. Zapytania poselskie składa się w sprawach o charakterze jednostkowym, dotyczących prowadzonej przez Radę Ministrów polityki wewnętrznej i zagranicznej oraz zadań publicznych realizowanych przez administrację rządową .
2. Przepisy art. 192 ust. 2-7 i art. 193 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do zapytań poselskich.

Art. 196.

1. Pytania w sprawach bieżących zadawane są ustnie na każdym posiedzeniu Sejmu i wymagają bezpośredniej odpowiedzi.
2. Poseł, do godziny 21.00 dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia posiedzenia Sejmu, informuje na piśmie Marszałka Sejmu o ogólnej tematyce pytania i jego adresacie.
3. Prezydium Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, ustala dla każdego posiedzenia kolejność zadawania pytań.
4. Prezydium Sejmu informuje posłów, które ze zgłoszonych pytań w sprawach bieżących zostają włączone do porządku dziennego określonego posiedzenia Sejmu.
5. Podczas rozpatrywania "Pytań w sprawach bieżących" odpowiedzi udzielają ministrowie, do których są kierowane pytania lub w wyjątkowych sytuacjach upoważnione przez nich osoby.

6. Punkt porządku dziennego posiedzenia Sejmu "Pytania w sprawach bieżących" obejmuje rozpatrzenie nie więcej niż 11 pytań.
7. Rozpatrzenie przez Sejm pytania obejmuje przedstawienie treści pytania oraz udzielenie ustnej odpowiedzi przez osobę, do której pytanie zostało skierowane albo osobę przez nią upoważnioną. Postawienie pytania nie może trwać dłużej niż 2 minuty, zaś udzielenie odpowiedzi - nie dłużej niż 6 minut.
8. Nad pytaniem i udzieloną odpowiedzią nie przeprowadza się dyskusji. Prawo do postawienia pytania dodatkowego przysługuje wyłącznie zadającemu pytanie. Dodatkowe pytanie nie może trwać dłużej niż 1 minutę, a uzupełniająca odpowiedź nie może trwać dłużej niż 3 minuty. Marszałek Sejmu może wyrazić zgodę na wydłużenie czasu odpowiedzi na pytanie dodatkowe.

Art. 197.

(uchylony).

Art. 198.

(uchylony).

**Dział IV
Kancelaria Sejmu**

Art. 199.

1. Kancelaria Sejmu wykonuje zadania organizacyjno-techniczne i doradcze związane z działalnością Sejmu i jego organów.
2. Kancelaria Sejmu stwarza posłom warunki do wykonywania mandatu poselskiego, a w szczególności przekazuje druki sejmowe oraz inne opracowania i materiały związane z pracami Sejmu, w tym teksty ujednoczone projektów ustaw; umożliwia korzystanie z opracowań fachowych, literatury i ekspertyz; stwarza posłom warunki uczestniczenia w pracach Sejmu i jego organów, a także zapewnia techniczno-organizacyjne i finansowe warunki działalności biur poselskich lub innych jednostek organizacyjnych do obsługi terenowej działalności posłów.
3. Kancelaria Sejmu udostępnia informację publiczną w trybie określonym w dziale IVa.

Art. 200.

1. Kancelarią Sejmu kieruje Szef Kancelarii Sejmu przy pomocy nie więcej niż dwóch zastępców.

2. Szefa Kancelarii Sejmu powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich.
3. Zastępców Szefa Kancelarii Sejmu powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Szefa Kancelarii Sejmu.

Art. 201.

1. Szef Kancelarii Sejmu jest zwierzchnikiem służbowym wszystkich pracowników Kancelarii Sejmu i ponosi odpowiedzialność za ich działania.
2. Szef Kancelarii Sejmu jest odpowiedzialny za wykonanie budżetu Kancelarii Sejmu oraz majątek Skarbu Państwa będący w zarządzie Kancelarii Sejmu.

Art. 201a.

Tworzy się System Informacyjny Sejmu, prowadzony w formie elektronicznej, przeznaczony do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania danych związanych z działalnością Sejmu i jego organów oraz Kancelarii Sejmu.

Art. 201b.

1. Osobie wykonującej zawodową działalność lobbingową oraz osobie uprawnionej do reprezentowania podmiotu wykonującego zawodową działalność lobbingową przysługuje prawo wstępu do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu w zakresie umożliwiającym wykonywanie tej działalności.
2. Osobie, o której mowa w ust. 1, wydawana jest na jej wniosek okresowa karta wstępu. Okresowa karta wstępu wydawana jest na czas określony i upoważnia do korzystania z określonego wejścia oraz poruszania się we wskazanych rejonach budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu.
3. Osoba, o której mowa w ust. 1, jest obowiązana nosić okresową kartę wstępu w czasie przebywania w budynkach pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu, przypiętą do ubrania w miejscu umożliwiającym identyfikację.
4. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, składany jest na urzędowym formularzu i zawiera następujące dane dotyczące podmiotu wykonującego zawodową działalność lobbingową:
 - 1) imię (imiona) i nazwisko oraz numer ewidencyjny PESEL osoby, o której mowa w ust. 1,
 - 2) informację dotyczącą interesu, który w odniesieniu do danej regulacji zamierza chronić.
5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, osoba, o której mowa w ust. 1, załącza swoje zdjęcie, zaświadczenie o wpisie podmiotu, który reprezentuje, do rejestru podmiotów wykonujących zawodową działalność lobbingową oraz upoważnienie

nie do jego reprezentowania, a także pisemne oświadczenie zawierające wskazanie podmiotów, na rzecz których wykonywana jest ta działalność.

6. Osoba, o której mowa w ust. 1, ma obowiązek poinformować o zmianie danych objętych wnioskiem, o którym mowa w ust. 2, w terminie 7 dni od dnia jej wystąpienia.
7. Dane zawarte we wniosku, o którym mowa w ust. 2, oraz w załączonych dokumentach, o których mowa w ust. 5, z wyjątkiem numeru ewidencyjnego PESEL oraz adresu osoby fizycznej, podlegają udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu.

Art. 201c.

1. Dokumenty, w szczególności propozycje rozwiązań prawnych oraz ekspertyzy i opinie prawne, mogą być przedkładane przez osoby, o których mowa w art. 201b ust. 1, jedynie komisji rozpatrującej dany projekt ustawy albo komisji właściwej ze względu na przedmiotowy zakres jej działania.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, podlegają udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu lub poprzez wskazanie ogólnodostępnego miejsca wyłożenia lub przechowywania tych dokumentów w Kancelarii Sejmu.

Art. 202.

Organizację Kancelarii Sejmu określa statut Kancelarii, nadany na wniosek Szefa Kancelarii Sejmu w trybie art. 10 ust. 1 pkt 14.

Dział IVa Dostęp do informacji publicznej

Art. 202a.

1. Informację publiczną Kancelaria Sejmu udostępnia poprzez ogłaszanie dokumentów i innych informacji w Systemie Informacyjnym Sejmu.
2. Informacja publiczna może być udostępniana poprzez wskazanie ogólnodostępnego miejsca wyłożenia lub przechowywania informacji publicznej w Kancelarii Sejmu.
3. Informacja publiczna, która nie została udostępniona w sposób, o którym mowa w ust. 1 lub 2, udostępniana jest przez Kancelarię Sejmu na pisemny wniosek. Wniosek może być przesłany za pośrednictwem Systemu Informacyjnego Sejmu.

Art. 202b.

Do udostępniania informacji publicznej, o której mowa w art. 202a, stosuje się odpowiednio art. 12-15 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 132, poz. 1110).

Art. 202c.

1. Odmowy udostępnienia informacji publicznej oraz umorzenia postępowania o udostępnienie informacji, w przypadku określonym w art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, dokonuje Szef Kancelarii Sejmu. Przepisy art. 16, art. 21 i art. 22 ustawy stosuje się odpowiednio.
2. Strona niezadowolona z decyzji, o której mowa w ust. 1, może zwrócić się do Szefa Kancelarii Sejmu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Dział V Przepisy szczególne i końcowe

Art. 203.

Zmiana niniejszej uchwały może nastąpić na wniosek Prezydium Sejmu, Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich lub co najmniej piętnastu posłów.

Art. 204.

Projekty uchwał w sprawie Regulaminu Sejmu rozpatruje się w trzech czytaniach, chyba że Sejm postanowi inaczej; art. 36-50 stosuje się odpowiednio.

Art. 204a.

W przypadku podjęcia wobec członka Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich uchwały, o której mowa w art. 21 ust. 1, art. 22 ust. 1, art. 25 ust. 1 i 2 lub art. 147 ust. 1, od której w terminie nie wniesiono odwołania albo którą odpowiednio Sejm albo Prezydium Sejmu utrzymało w mocy - członek Komisji traci członkostwo w Komisji.

Art. 204b.

1. Komisja Regulaminowa i Spraw Poselskich uchwała projekt regulaminu Komisji określającego szczegółowy tryb działania i pracy Komisji, w szczególności zasady dostępu do dokumentów dotyczących postępowania w sprawach o pociągnięcie posłów do odpowiedzialności za przestępstwa lub wykroczenia albo o aresztowanie bądź zatrzymanie.

2. Projekt regulaminu Komisji podlega zatwierdzeniu przez Marszałka Sejmu. Marszałek Sejmu zatwierdza albo odmawia zatwierdzenia projektu w całości.
3. Komisja uchwała zatwierdzony projekt regulaminu Komisji.
4. Regulamin Komisji podlega udostępnieniu w Systemie Informacyjnym Sejmu.
5. Do zmian regulaminu Komisji stosuje się przepisy ust. 1-4.

Art. 205.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Art. 206.

Traci moc uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 lipca 1986 r. - Tymczasowy Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski Nr 21, poz. 151, z 1987 r. Nr 29, poz. 225 i Nr 36, poz. 303, z 1989 r. Nr 26, poz. 202, z 1990 r. Nr 16, poz. 121 i Nr 30, poz. 229, z 1991 r. Nr 43, poz. 296 i 297 oraz z 1992 r. Nr 8, poz. 55).

Art. 207.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia uchwalenia.

Załącznik do uchwały Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 30 lipca 1992 r.

Przedmiotowy zakres działania komisji sejmowych

Do zakresu działania Komisji:

- 1) Administracji i Spraw Wewnętrznych należą sprawy administracji państwowej oraz bezpieczeństwa, ładu i porządku publicznego;
- 2) do Spraw Służb Specjalnych należy opiniowanie projektów ustaw, rozporządzeń, zarządzeń oraz innych aktów normatywnych dotyczących służb specjalnych, w tym regulujących działalność tych służb, opiniowanie kierunków działań i rozpatrywanie corocznych sprawozdań szefów służb specjalnych, opiniowanie projektu budżetu w zakresie dotyczącym służb specjalnych, rozpatrywanie corocznego sprawozdania z jego wykonania oraz innych informacji finansowych służb specjalnych, opiniowanie wniosków w sprawie powołania i odwołania poszczególnych osób na stanowiska szefów służb specjalnych i ich zastępców, zapoznawanie się z informacjami służb specjalnych o szczególnie istotnych wydarzeniach z ich działalności, w tym dotyczących podejrzeń występowania nieprawidłowości w działalności służb specjalnych oraz podejrzeń naruszenia prawa przez te służby, poprzez dostęp i wgląd do informacji, dokumentów i materiałów uzyskanych w wyniku wykonania zadań ustawowych, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie informacji niejawnych oraz ustaw regulujących działalność służb specjalnych; ocena współdziałania służb specjalnych z innymi organami, służbami i instytucjami uprawnionymi do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych w zakresie podejmowanych przez nie działań dla ochrony bezpieczeństwa państwa, ocena współdziałania służb specjalnych z Siłami Zbrojnymi, organami administracji rządowej, organami ścigania i innymi instytucjami państwowymi oraz organami jednostek samorządu terytorialnego, właściwymi organami i służbami specjalnymi innych państw, ocena ochrony informacji niejawnych oraz badanie skarg dotyczących działalności służb specjalnych;
- 3) do Spraw Kontroli Państwowej należą sprawy działalności Najwyższej Izby Kontroli oraz Państwowej Inspekcji Pracy, a w szczególności opiniowanie planów pracy Najwyższej Izby Kontroli i rocznych sprawozdań z działalności Najwyższej Izby Kontroli oraz Państwowej Inspekcji Pracy, ich budżetów i sprawozdań z ich wykonania, opiniowanie projektu statutu Najwyższej Izby Kontroli oraz statutu Państwowej Inspekcji Pracy, opiniowanie innych rozstrzygnięć organów Sejmu oraz wniosków i materiałów wynikających z ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, składanie Sejmowi wniosków o niezwłoczne przekazanie informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli, przeprowadzanie okresowych ocen działalności Najwyższej Izby Kontroli oraz Państwowej Inspekcji Pracy, w tym analizy przeprowadzonych kontroli i

realizacji wystąpień pokontrolnych i przedkładanie ich Marszałkowi Sejmu, a także sprawy działalności regionalnych izb obrachunkowych;

- 3a) do Spraw Unii Europejskiej należą sprawy związane z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, w szczególności zajmowanie stanowisk i wyrażanie opinii na temat projektów aktów prawnych Unii Europejskiej, projektów umów międzynarodowych, których stroną mają być Unia Europejska, Wspólnoty Europejskie lub ich państwa członkowskie, oraz planów pracy Rady Unii Europejskiej, rocznych planów legislacyjnych Komisji Europejskiej, formułowanie zaleceń dla Rady Ministrów dotyczących stanowiska, jakie Rada Ministrów ma zająć podczas rozpatrywania projektu w Radzie Unii Europejskiej, rozpatrywanie informacji i innych dokumentów przedkładanych przez Radę Ministrów, a także opiniowanie kandydatur na stanowiska w organach Unii Europejskiej;
- 4) Edukacji, Nauki i Młodzieży należą sprawy kształcenia i wychowania przedшкольного, podstawowego, ogólnokształcącego, zawodowego, pomaturalnego i wyższego, oświaty dorosłych, kształcenia, doksztalcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz kadr naukowych, wypoczynku, kultury fizycznej i sportu dzieci i młodzieży, opieki nad dziećmi i młodzieżą, archiwów, polityki rozwoju nauki i postępu technicznego, organizacji i kierowania nauką, badań naukowych, jednostek badawczo-rozwojowych, wdrożeń wyników badań do praktyki, wynalazczości i racjonalizacji, normalizacji, metrologii i jakości, korporacji i stowarzyszeń naukowych, współpracy naukowej z zagranicą, samorządu uczniowskiego i studenckiego oraz w jednostkach badawczo-rozwojowych, a także sprawy realizacji aspiracji młodego pokolenia oraz społeczno-zawodowej adaptacji młodzieży; przedmiotowy zakres działania Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży nie zwalnia innych komisji od szczególnej troski o sprawy postępu naukowo-technicznego w dziedzinach należących do ich właściwości;
- 5)²⁾ Etyki Poselskiej należą sprawy opracowania „Zasad etyki poselskiej”, ich uzupełniania i korygowania oraz upowszechnianie ich wśród posłów, rozpatrywanie spraw posłów, którzy zachowują się w sposób nieodpowiadający godności posła, rozpatrywanie spraw wynikających z Rejestru Korzyści i majątkowych oświadczeń poselskich;
- 6) (uchylony);
- 7) Finansów Publicznych należą sprawy systemu pieniężnego, kredytowego i podatkowego, płac i dochodów, budżetu i planów finansowych państwa, funduszy celowych, agencji i fundacji z udziałem Skarbu Państwa, ubezpieczeń majątkowych oraz ceł i statystyki;
- 8) Gospodarki należą sprawy polityki gospodarczej, a w szczególności: restrukturyzacji gospodarki, efektywności przemysłu, handlu międzynarodowego i wewnętrznego, technologii, inwestycji bezpośrednich i udziału kapitału zagranicznego, a także samorządu pracowniczego, gospodarczego i pracodawców, oraz sprawy związane z tworzeniem właściwych podstaw prawnych dla funkcjonowania i rozwoju mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, dostosowywania norm prawnych do potrzeb i możliwości działania takich przedsiębiorców, sprawy rozwoju rzemiosła, spółdzielczości oraz działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości oraz usług, a także sprawy ochrony przed działaniem monopolii, w szczególności monopolii naturalnych, zapewniania wolności konkurencji na rynku, zasadności koncesjonowania zawodów i

²⁾ Patrz wykładnia - uchwała nr 17 Prezydium Sejmu z dnia 31 marca 1998 r.

działalności gospodarczej, przeciwdziałania monopolizacji oraz ochrony praw konsumenta;

- 9) Infrastruktury należą sprawy budownictwa oraz gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, sprawy transportu lądowego, powietrznego i wodnego, łączności radiowej i telefonicznej, sieci komputerowych, telekomunikacji i poczty oraz geodezji i kartografii, a także gospodarki morskiej, w tym morskiej floty handlowej, portów morskich, rybołówstwa morskiego oraz popularyzacji problematyki morskiej;
 - 10) Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki należą sprawy kultury fizycznej, sportu oraz turystyki;
 - 11) Kultury i Środków Przekazu należą sprawy polityki kulturalnej i informacyjnej państwa, w tym rozwoju kultury i sztuki, twórczości, upowszechniania kultury, ochrony dziedzictwa kulturalnego, prasy, radia i telewizji, wydawnictw, społecznego ruchu kulturalnego oraz współpracy kulturalnej z zagranicą;
 - 12) Łączności z Polakami za Granicą należą sprawy więzi z krajem Polaków i osób pochodzenia polskiego zamieszkałych za granicą na stałe lub czasowo;
 - 13) Mniejszości Narodowych i Etnicznych należą sprawy związane z utrzymaniem dziedzictwa kulturowego mniejszości narodowych, etnicznych i językowych oraz ochrony ich praw;
 - 14) Obrony Narodowej należą sprawy obrony państwa, dotyczące zwłaszcza działalności sił zbrojnych, systemu oraz funkcjonowania obrony terytorialnej kraju i obrony cywilnej, wykonywania obowiązków w dziedzinie umacniania obronności przez organy państwowe i przedsiębiorstwa państwowe, organizacje społeczne i społeczne oraz przez obywateli, a także sprawy zakładów przemysłu obronnego;
 - 15) Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa należą sprawy ochrony i kształtowania środowiska oraz ochrony nieodnawialnych jego zasobów, gospodarki wodnej, dróg wodnych śródlądowych, meteorologii, hydrologii, geologii oraz leśnictwa i gospodarki leśnej;
 - 16) Odpowiedzialności Konstytucyjnej należy prowadzenie postępowania w sprawie badania zasadności skierowanych do niej wniosków wstępnych o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej, podejmowanie uchwał w tym przedmiocie oraz przedstawianie Sejmowi sprawozdań z przeprowadzonych prac;
 - 17) Polityki Społecznej i Rodziny należą sprawy kształtowania polityki społecznej państwa, problemów socjalnych, ubezpieczeń społecznych, świadczeń socjalnych, pomocy społecznej, komunalnego budownictwa mieszkaniowego i problemów osób niepełnosprawnych i kombatantów oraz sprawy prawa pracy, w tym ochrony pracowników, bezpieczeństwa i higieny pracy, równego traktowania w zatrudnieniu, a także systemów płac i kosztów utrzymania, walki z bezrobociem, rynku pracy, kosztów pracy, zatrudnienia i ochrony praw pracowniczych obywateli polskich w krajach Unii Europejskiej, zatrudnienia absolwentów oraz aktywizacji osób w wieku przedemerytalnym, a także sprawy wynikające bezpośrednio z funkcjonowania rodziny, wypełniania jej ról i zadań oraz występowania z propozycjami regulacji prawnych dotyczących tych zagadnień oraz sprawy dotyczące ochrony praw kobiet i zapewnienia im równych szans w życiu zawodowym i społecznym, a także sprawy związane z przestrzeganiem konstytucyjnej zasady równych praw kobiet i mężczyzn;
- 17a) (uchylony);

18) Regulaminowej i Spraw Poselskich należą sprawy związane z wyrażeniem przez Sejm zgody na pociągnięcie posła do odpowiedzialności za przestępstwa lub wykroczenia albo aresztowanie bądź zatrzymanie, z warunkami wykonywania przez posłów mandatu poselskiego, jego wygaśnięcia, z działalnością biur poselskich, dotyczące wykładni i stosowania Regulaminu Sejmu oraz dokonywania analiz skarg i wniosków kierowanych do Sejmu i jego organów; rozpatrywanie zarzutów niewykonywania przez posłów obowiązków poselskich; sprawowanie stałego nadzoru nad pracą Kancelarii Sejmu;

18a) (uchylony);

19) Rolnictwa i Rozwoju Wsi należą sprawy rolnictwa, ogrodnictwa, sadownictwa, skupu płodów rolnych, hodowli, spółdzielczości rolniczej, gospodarki i ochrony gruntów rolnych i leśnych, zaopatrzenia wsi i rolnictwa w środki produkcji, w tym melioracji i zaopatrzenia wsi w wodę, przemysłu spożywczego, rybactwa śródlądowego oraz przetwórstwa rybnego, społeczno-zawodowych organizacji rolników i sytuacji socjalno-bytowej ludności wiejskiej; do zakresu działania Komisji należą również sprawy określania kierunków demonopolizacji organów i struktur zajmujących się powyższą działalnością oraz rozwoju i modernizacji infrastruktury wsi oraz problematyka związana z oświatą i doradztwem rolniczym;

19a) (uchylony);

20) Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej należą sprawy organizacji i funkcjonowania struktur samorządu terytorialnego, zarządu mieniem komunalnym, gospodarki komunalnej, zagospodarowania przestrzennego oraz rozwoju regionów i społeczności lokalnych; do zakresu działania Komisji należy także rozpatrywanie założeń polityki regionalnej państwa;

21) Skarbu Państwa należą sprawy przekształceń form własności, w tym głównie sektora państwowego, oraz nadzoru nad własnością publiczną w gospodarce;

22) Spraw Zagranicznych należą sprawy polityki zagranicznej państwa;

23) Sprawiedliwości i Praw Człowieka należą sprawy przestrzegania prawa i praworządności, sądów, prokuratury, notariatu, adwokatury i obsługi prawnej, funkcjonowania samorządów adwokackiego i radcowskiego, sprawy przestrzegania praw człowieka;

24) Ustawodawczej należą sprawy problematyki legislacyjnej i spójności prawa, współdziałania w organizowaniu procesu ustawodawczego i zapewnienia jego prawidłowości, rozpatrywania projektów ustaw i uchwał o szczególnym znaczeniu prawnym lub o znacznym stopniu złożoności legislacyjnej, sprawy związane z postępowaniem przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz wynikające z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, a także współdziałanie w przeprowadzaniu kontroli wprowadzania w życie i wykonywania ustaw i uchwał Sejmu oraz koordynacja tych działań;

25) Zdrowia należą sprawy ochrony zdrowia.